

OGRANAK SELJAČKE SLOGE

GLAS BUŠEVCA

Br. 5. svibanj 1965.

UR

G L A S   B U Š E V C A

INFORMATIVNI LIST SVAKODNEVNIH DOGADJAJA MJESTA BUŠEVAC

Izdaje: Ogranak Seljačke Sloge - Buševac

Glavni i odgovorni urednici: Josip Kovačević, Josip Robić
Mijo Robić, prof.

Ostali suradnici: Ivan Kos (Đoni), Stjepan Robić, stud. ekonom.,
Ivan Rožić, stud. filozofije

List izlazi povremeno

Godina II.

Broj 5

Svibanj-rujan 1965

OTVORENO PITANJE

Dosadašnje izlaženje "Glasa Buševca" bilo je uglavnom na briži samome uredništvu, iako bi OSS-e kao izdavač lista trebao biti taj, koji bi osiguravao materijalna sredstva. U prošlom broju lista smo podnijeli izvještaj za godišnju skupštinu OSS-e Buševac, gdje je iznijeta dosadašnja cijena pojedinog broja lista, iako nas ipak nije ni toliko stajalo, obzirom da se dobivala besplatna materijalna pomoć od nekih naših ljudi, dok su pojedine društvene organizacije pružile i novčanu pomoć. Sva ta sredstva su primljena nakon "moljakanja" pojedinih članova uredništva. To je bilo u početku i napredovalo je. Jasno je, da to tako dalje ne može ići, jer neka društva iako su obećala pomoć, nisu je dala, tako da su pojedini članovi uredništva ostali sa neplaćenim računima u džepovima i lijepim obećanjima (To se naročito odnosi na OSS-e, koji nije dao nikakvu financijsku pomoć, niti je sâm stigao podići svoj novac - pomoć Sveučilišta iz Vel.Gorice).

Zbog prezauzetosti članova uredništva i ovakvog financijskog stanja ovaj broj lista izlazi sa znatnim zakašnjenjem, a i njegovo daljnje izdavanje je u pitanju. Novac, koji je primljen od naših iseljenika, utrošen je pri kupovini pisaćeg stroja, dok se manjim ostatkom pokrivaju učinjeni dugovi. Sada se postavlja pitanje daljnjeg financiranja lista tj. da li da se prodaje po cijeni troškova ili da se odredi godišnja kvota novca, koju bi svaka društvena organizacija dala u fond za izlaženje lista.

Na zadnjoj sjednici Upravnog odbora OSS-e tj. izdavača lista i uredništva "Glasa Buševca" donešen je zaključak, da list obzirom da je list čitavoga našeg mjesta, postane organ SSRN Buševca, a izdavač da i dalje ostane OSS-e. Daljnu akciju trebao bi poduzeti SSRN Buševac i to tako da pozove sve predstavnike pojedinih društveno-političkih organizacija u mjestu kao i samo uredništvo lista "Glas Buševca", te da se donesu odluke o načinu financiranja lista. To je jedini način, da list redovito izlazi i tako vrši namijenjen, mu zadatak.

UREDNIŠTVO

Franjo Rožić (Dragičin):

UZ 20-GODIŠNJICU POSTOJANJA NARODNE VLASTI

Na molbu uredništva "Glasa Buševca" odazvao sam se pozivu i odlučio da napišem par riječi o postanku narodno-oslobodilačkog odbora i njegovog zadatka. To je malo i teško opisati, jer se nakon 20 godina puno toga zaboravlja, ali nešto ću pokušati.

U godini 1945., kad je narodno-oslobodilačka vojska oslobodila Buševac došli su neki naši drugovi u selo i postavili NOO. U taj odbor izabrali su i mene kao predsjednika iako baš nisam bio prisutan na tom sastanku. U odbor su ušli Ivan Rožić (Daničin)stariji, Katica Črnko (pokojnog Mirka žena), Stjepan Detelić (Pavlov), pokojni Franjo Katulić (Kočov), pokojni Stjepan Črnko (Imbrijin) i naknadno Ivan Katulić (Pepičin) kao ekonom. Iako nismo bili baš upućeni u taj posao, mi smo ga se prihvatili i kroz taj posao naučili kako treba raditi. Kad je počela vojska prolaziti kroz selo bio nam je prvi zadatak da je nahranimo i da mo smještaj kao i prijevoz, ukoliko je bilo potrebno. - U prvim danima nismo imali poteškoća, jer ih se svaki rado primio, misleći da će to brzo proći, jer par vojnika nije bilo teško nahraniti. No to je bilo skoro svaki dan i prilično dugo je trajalo, tako da su nas ljudi zamrzili i kad su kojega odbornika vidjeli da ide kroz selo već su se sakri- vali, misleći da im se koga dovodi ili mu što treba. Tako smo mi proživljavali velike muke, a najteže nam je bilo sa imučnijima, koji nisu mnogo u ratu stradali. Kad su nam bila potrebna kola za prijevoz, bilo je sto muka, te mi se već odbornici nisu dali u selo, nego sam više puta nagovorio vojsku, da ide u drugo selo izvan glav- ne ceste, gdje nisu ljudi bili opterećeni toliko sa vojskom kao mi. I tako sam oslobodio narod od prevelike obaveze. Još se nismo riješili jedne brige, a već je došla druga. Bilo je potrebno da se partizanskim obiteljima, koje nisu imale svojih konja, posije ku- kuruz, no svaki je htio prije sebi, tako da sam morao tražiti ko- nje i kola od vojske, što sam i dobio uz pomoć Blaža Horvačića. Ali uzalud. Nitko ih nije htio, već samo onaj, koji sam sebi sije, pa sam morao poslati vojsku natrag i tako sam se riješio i te brige. I to nije bilo sve. Došla je i košnja. Sad je trebalo kosce. Tu sam nekima dao na pomoć par ljudi, koji su išli u košnju i nisu se ništa odupirali. Išli su dobrovoljno, ali se dogodilo da in jedan gazda, kome su kosili, nije htio donijeti ni vode, nego se samo šetao po livadi. Taj gazda je u međuvremenu umro. Kad sam ja do- znao za ovu stvar, morao sam prekinuti sa takvim poslom, jer je to bio beskrjni bezobrazluk, a više mi se nitko nije ni dao na posao. Radi takvog jednog čovjeka i dobri ljudi stradaju.

Nadalje je potrebno spomenuti i poteškoće, koje je zadavala po- djela pošiljaka, dobivenih preko Crvenog križa od UNRRE. Svim lju- dima je bilo potrebno dati ponešto, jer su gotovo svi u toku rata poderali ono malo obuće i odjeće, što su imali, dok se druga nije mogla kupiti. Odbornici, koji su to dijelili, našli su se u nez- godnom položaju, premda nisu sebi ništa uzimali, iako su tako neki seljani mislili. Obuća se prodavala uz pisane doznake, kojih je bilo malo, pa je zato i to zadavalo velike poteškoće. Otkup žita- rica i mesa je zadavao najveće brige kod pravilne raspodjele viška, što je bilo neophodno potrebno za snabdijevanje grada i podizanje razrušene zemlje. Sjedište tj kancelarija je bila u drvenoj staroj školi, koju smo kasnije dali za vatrogasni don, a sad je prođana izvan Buševca.

Mato Detelić:

GOVOR NA PROSLAVI GODIŠNJICE OTKRIVANJA SPOMENIKA PALIM BORCIMA

25. srpanj 1965

Drugovi i drugarice!

Iz grobova naših palih boraca, naših narodnih heroja čujemo molećive riječi:

-Vi naši drugovi, koji se boriste s nama za slobodu i bolji život našeg naroda, a ostaste živi, Vi naši očevi i majke, braćo i sestre, Vi naši omladinci, koji bijaste još mali i nejaki u doba kad smo mi ginuli za slobodu i budućnost Vašu, Vi naši još sada nejaki pioniri i djeca budućnosti naroda našeg, ne zaboravite nas! Ne zaboravite nas, koji smo dali živote svoje za slobodu domovine naše i za Vašu bolju i sretniju budućnost! Mi, koji prezresmo svoj život za slobodu Vašu. Mi sazidamo grobove naše, koji neka budu temelj nove veleborne zgrade mira i sretnije budućnosti čitavog čovječanstva. Ne zaboravite nas, jer ako nas zaboravite, zaboravili ste svoju historiju, a narod, koji izgubi svoju historiju, osuđen je na propast! -

Eto drugovi i drugarice, to nam govore grobovi naših palih boraca i mi smo dužni, da se odazovemo njihovoj molbi i zato se i danas okupljamo oko njihova spomenika, koji smo podigli unazad godinu dana njima na vječnu spomen, da ga ponovo okitimo svježim cvijećem i vijencima.

Omladino, neka bude ovaj spomenik naših palih drugova boraca za slobodu Vaš svjetionik u sadašnjosti i budućnosti! Sve žrtve, koje ćete dati za dobro naroda svoga i za čitavo čovječanstvo, bit će vam lake, samo se sjetite neumrlih grobova naših palih boraca. I u to ime kličem:

Neka je vječna slava našim palim drugovima borcima za slobodu i bolju budućnost naših naroda!

NEOČEKLIVANO PRIZNANJE "GLASU BUŠEVCA" NAŠIH ISELJENIKA U AMERICI

Nitko, pa ni članovi uredništva "Glasa Buševca", nije očekivao takav interes naših mještana, a naročito onih, koji već dugo godina žive daleko od svog rodnog kraja, za ovaj list. On se pojavio spontano, da bi zatin krenuo i izvan našeg mjesta, tamo gdje žive naši mještani, pa i u daleku Ameriku. Svaki primjerak isao je od ruku do ruku, da bi kod svakog pojedinca izazvao radost, iznenađenje, uspomene na mladost, na njegovo rodno mjesto i dragu braću. "Glas Buševca" je postao našim iseljenicima dragi glas, glas njihove braće i sestara i glas njihove rodne grude. Postao je drago štivo onina, kojima je i u dalekom tuđem svijetu ostala uvijek draga i nezaboravljena materinska riječ i ljubav prema njoj, koju ne može ništa uništiti, ljubav koju su oni mnogo puta iskazivali u pomoći svojim najbližima, kad je ona bila najpotrebnija. Naš list je pokazao, da i mi nismo zaboravili na njih. Nije to prvi puta, da preko lista čuju nas i naše probleme. Oni su više puta pokazali, da ih interesiraju svi naši zajednički problemi i naš život. Za svaku veću akciju i izgradnju u mjestu oni su znali i pomagali je novčano, kao da su ovdje s nama. I ovaj puta kad to nismo očekivali, obradovali su nas jednim lijepim gestom, koji će nam uvelike olakšati pripremanje i izdavanje lista. Na inicijativu Josipa Črnka sakupili

su materijalna sredstva, kojima je kupljen pisaći stroj, kao najpotrebnije osnovno sredstvo u daljnjem radu kod izdavanja lista.

Evo imena darovatelja, koji su dali svoj doprinos ovoj vrijednoj akciji:

Josip Črnko	20.- dolara dvadeset
Ivan (Jovo) Črnko	10.- dolara deset
Antun Kovačević	10.- dolara deset
Barbara Robić (Cliveland)	10.- dolara deset
Stevo Rožić	10.- dolara deset
Franjo Detelić (Pavlov)	10.- dolara deset
Joso Zagorac	5.- dolara pet
Ivo Lektorić	5.- dolara pet
Juraj i Mary Kralj	10.- dolara deset
Franjo i Francika Rožić	10.- dolara deset
Franjo i Juraj Kramarić	15.- dolara petnaest
Janko Katulić	dinara 1000.- deset tisuća

Ukupan iznos pomoći je 115 dolara i 10.000 dinara.

Našim iseljenicima se najljepše i najtoplije zahvaljujemo na ovoj lijepoj pomoći.

UREDNIŠTVO

Ivan Rožić, stud. filoz.:

KOORDINACIJA I OBJEDINJAVANJE AKTIVNOSTI OMLADINE NAŠEG MJESTA

(Prijedlog za diskusiju)

U našem mjestu postoji niz društveno-političkih organizacija, koje okupljaju omladinu i svaka na svoj način daje mogućnost, da se mladi čovjek bavi onim što ga zanima. Da nabrojimo samo neke od njih: aktiv SO, Ogranak "Seljačke Sloge", SD "Polet" i FD "Sjena". Sve ove i ostale organizacije djeluju samostalno i neovisno jedna od druge, a njihovi međusobni odnosi su korektni. Svaka organizacija ima svoj program i plan rada, i naši ljudi, već prema afinitetu, učlanjuju se u ovu ili onu organizaciju (ili u više od njih), da bi na taj način zadovoljili svoju želju za, recimo, igranjem nogometa ili šaha, za glumom, za izletima itd. Stoga nailazimo na činjenicu, da u svim tim organizacijama vidimo gotovo jedne te iste ljude, jer se naši mještani ne zadovoljavaju samo s jednom, već žele ako ništa drugo a ono barem pratiti, rad i drugih mjesnih organizacija.

Kod takve situacije prva nam je pomisao fuzija svih tih društava. Ta misao nije nova, već je i ranije bila često predmet diskusije. Jedno zajedničko zadovoljavajuće rješenje nije se moglo naći najčešće zbog tradicije, koje se većina naših društava ne želi odreći. Tu je, međutim, i jedna objektivna okolnost. Nemoć je stvoriti jedan upravni odbor odnosno sekretarijat, koji bi mogao tako podjednako razvijati sve grane djelatnosti, da bi rezultat bio isti kao kod pojedinih organizacija. Prema tome fuziju kao rješenje moramo za sada odbaciti.

Srž skoro svih organizacija je omladina, jer je ona ustvari nosilac rada većine organizacija. Centralna i najvažnija omladinska organizacija je aktiv SO Buševac. Ona okuplja najveći broj omladine u mjestu i gotovo sve aktiviste. Po svojem programu aktiv SO ina najširi djelokrug rada i mogao bi objedinjavati aktivnost većine specijaliziranih organizacija, međutim to u našem mjestu nije moguće zbog masovnosti tih organizacija. Da to nije puko u-mišljanje dokazuje naš aktiv SO već i sada, jer drži u svojim

okvirina "Malu omladinsku scenu" (koja priredjuje povremeno priredbe zabavnog karaktera) i "Muzičku omladinu", dakle dio djelatnosti Ogranaka "Seljačke Sloge", te šahovsku, žensku rukometnu, stolnotenisku i još neke druge ekipe, koje se takmiče u okviru OSI-a, a to je dio djelatnosti SD "Polet". Ovdje se ni u kom slučaju ne radi o nekakvoj konkurenciji ostalim društvima, kako bi netko možda mogao shvatiti, već o jednoj aktivnosti, koju i SD "Polet" i Ogranak "Seljačke Sloge" pomažu i koja bi se prije mogla nazvati suradnjom.

I sada se pitamo: Ne bi li bilo moguće sav naš društveno-politički život srediti tako, da bi sva društva radila homogeno, zajednički i međusobno se nadopunjavala? Prema momentalnoj atmosferi, koja vlada u mjestu to je ne samo moguće već i nužno. Kao što SSRN objedinjava i prati rad svih organizacija u mjestu, tako bi i aktiv SO trebao biti objedinjavajući faktor omladine u svim našim organizacijama. Ne radi se ovje o nekakvim megalomanskim željama aktiva SO već, kako sam napomenuo, o jednoj nužnosti, koja je upravo sada postala aktuelna. Polazimo sa slijedećeg stanovišta da bismo mogli izvući određene zaključke: Obično se kaže: Ako našoj omladini nešto dajemo, imamo pravo od nje očekivati, da će i ona nama nešto dati. Konkretnije, ako omladini pružamo mogućnost da igra nogomet, šah, svira, pjeva na priredbama i slično, imamo pravo i od nje očekivati kod gradnje plesne dvorane izvjesnu pomoć pa zatim kod uredjenja igrališta itd. Gledano u cjelini stanovište je tačno, no kod toga zaboravljano na jedno, a to je, da se ovdje radi o raznim organizacijama. Jedna je organizacija, koja omogućava omladincu da se zabavlja, a druga je koja od njega traži da radi. To u praksi izgleda ovako: Ogranak "Seljačke Sloge" omogućava omladincu da glumi, odnosno SD "Polet" omogućava omladincu da igra nogomet, šah itd., a aktiv SO je taj, koji sakuplja omladinu na gradnju plesne dvorane odnosno da pravi igralište za odbojku. U svom radu ni prva ni druga organizacija (OSS i SD "Polet") ne pita da li onaj omladinac, kojem ona daje sve mogućnosti zabave, da li on ista napravi za svoje mjesto. Često se događa, da baš takvi ne rade ništa. Aktiv SO postaje organizacija, u kojoj se mora samo ići na radne akcije i omladinac počinje ovako raznišljati: "Bolje mi je da ođem u "Polet". Tamo ne trebam ništa raditi, a mogu igrati koliko me volja. Čak mi i dres peru bađava!"

Ovo nisu prazne riječi, jer situacija već sada počinje zabrinjavati. Dokaz tome je niz neuspjelih akcija, na koje je došao veoma mali broj omladinaca. Što bismo sad mogli učiniti? Svakako mislim, da bi taj problem mogao biti glavna tema godišnje skupštine aktiva SO, na kojoj bi se na osnovu izmijene mišljenja mogli donijeti zaključci o jednoj jedinstvenoj kadrovskej politici. Svi zaključci bi trebali polaziti s jednog stanovišta, a to je, da je jedan član bilo koje organizacije obavezan u stvari prema svim organizacijama. Pođeno li sa tog stanovišta, dođi ćemo do niza zaključaka, koji će biti prvi konkretni korak prema jednoj općoj integraciji javnog života. Bojin se, da će, ukoliko se ovom problemu ne pride ozbiljno, doći do situacije, da će aktiv SO morati prekinuti sa radnim akcijama i prebaciti se na isključivo zabavljački plan rada, a na radne akcije će morat svako društvo posebno sakupljati svoje članove. To sigurno nikome nije želja, te stoga i dajem ovaj prijedlog na diskusiju. Želja mi je, da svaki upravni odbor prediskutira o ovom prijedlogu i da na skupštinu aktiva SO dođe sa konkretnim zaključcima.

NAŠ ODNOS PREMA DRUŠTVENOM RADU

Poznata je stvar, da društveni rad za neke ljude ne predstavlja koristan i potreban rad, te je on zbog toga i rijetko priznat. Kod nas društveni rad počinje osnivanjem pojedinih društvenih organizacija. Sve te organizacije bez razlike na vrstu rada ipak su imale koristan učinak, zbližavale su ljude i prisiljavale ih da misle i složno rješavaju svoje zajedničke probleme. Taj zadatak one inače i danas, samo što su zbog promjene u izvoru naših sredstava za život i velik broj raznih mogućnosti za razonoću, te društvene organizacije kao takve postale nekima nepotreban teret. - "Imam sve u kući za razonoću, radim i pribavljam si sredstva za život neovisno od svoje okoline, pa mi ništa drugo i ne treba", reći će netko. Ponekad je to tačno, ali ne i uvijek, pogledamo li svaku našu društvenu organizaciju i njezin rad, onda vidimo da je ona potrebna. Druga je stvar, ne će li netko ili ne može li on da bude u njoj. Onaj tko radi u društvu, čini to iz ljubavi i društvene svijesti, koje nažalost svagdje nema. Kod nas "hoda" prilično taj društveni rad. Ipak je potrebno, da o njemu nala više kažemo tj. o nama, kako se mi kao pojedinci odnosimo prema društvu. Dogodi se, da neko društvo stane, ne radi. Sa strane se ođm h čuje: Nema tu tko povući. - Nažalost ovo je tačno, da u svakom društvu ima par ljudi, koji "vuku", a ostali bez mnogo brige mogu biti članovi u sto društava, a da li će u njemu št. učiniti, to ih se ni najamije ne tiče. Mi smo naučeni na takve "hladne" članove, ali kada se ovakvi uvuku u odbor, tada nastane zlo. Čovjek na odgovornom mjestu treba ozbiljno shvatiti svoj zadatak, te ponekad i da "povuče" što mnogo ovisi o njegovoj organizatorskoj sposobnosti. Rukovodilac, koji se ne sjeti da u godinu dana jedanput sazove odbor na sastanak, ne može se nazvati dobrim, te je bez koristi uza sve sposobnosti, ako ništa ne učini. Druga je stvar, ako je čovjek nesposoban a imade volju, onda taj uz pomoć drugih može učiniti mnogo. Treba li nekoga "gurati" da radi, to je nemarnost. Dogodi se da tako pojedini rukovodioci sazovu sastanak nakon čestog urgiranja nekih članova društva. Sastanak se odredi u zakazano vrijeme, a rukovodilac dođe sat kasnije. Odbor od deset ljudi izgubio je deset sati slobodnog vremena samo zato, jer on nije "nogac" doći na vrijeme. Neka takav drug ne zaboravi, da i njegove kolege žive od svoga rada i da su puni obaveza kao i on, te da in nije svejedno kuda će utrošiti svoje vrijeme. Da bude ponekad situacija gora isti čak sâm ne dođe na sastanak. Nervoja, svadja i predbacivanja ostalih aktivnih članova su djelo neaktivnog rukovodioca. Tu je već bačeno sjene razdora u jednu cjelinu, koja ne ispunjava potrebne zadatke. Dogadja se isto tako, da se neki članovi prilikom zabava, priredaba ili kakvih drugih društvenih manifestacija zaduže za nešto, te to ne izvrše, pa tako propada i trud onih marljivih, pa ovi ubuduće i sami postaju jednaki onima i ne pitaju se kako će na koncu sve ispasti. Svim članovima nije bilo uvijek svejedno niti će im to biti, jer nijedna društvena organizacija nije nastala bez svrhe i ni iz čega, te njihovim osnivačima nije svejedno da li će ista propasti. Sadašnjim članovima nije dozvoljeno da unište ono, što su drugi gradili. Zbog toga treba prilikom biranja novih odbora birati u čve ljude, koji će ozbiljno shvatiti svoj zadatak, jer se unaprijed znađe, tko želi raditi, a tko ne. Ako je nekome stalo samo do toga, da mu ine bude zapisano na papiru, onda je bolje da ga nema, jer će biti zapisano samo u lošim usponenama.

Ivan Rožić, stud. filoz.:

TURNEJA SA "SLUGOM DVAJU GOSPODARA"

U prošlom broju "Glasa Buševca" pisali smo o nastupu u dramskog ansambla u Lekeniku i o načinu, na koji je ta priredba primljena. Danas već možemo pisati o nizu uspješnih gostovanja, od kojih je sigurno najvažniji nastup u Garešnici na "Trećem susretu mladih", gdje smo zastupali općinu Velika Gorica.

Prvi naš nastup nakon Lekenika bila je Velika Gorica. Tu smo dali predstavu za kolektiv krojačkog poduzeća "Turopoljac" pod vodom njihove proslave Dana žena. Zatim je slijedilo gostovanje 10. travnja u Novom Čiču i nakon toga ponovo u Buševcu u subotu 15. svibnja ove godine. Nažalost je posjet na toj zadnjoj predstavi bio ispod očekivanja, premda je vladao za nju priličan interes. Komisija za kulturno-zabavni život omladine pri OKSO-e Vel. Gorica prijavila je našu predstavu za Treći susret mladih u Garešnici. Posebni žiri trebao je odabrati iz 17 općina Hrvatske najbolje predstave, koje bi se izvedile na susretu. Za taj žiri mi smo 22. svibnja izveli odabrane odlonke iz "Sluge dvaju gospodara". Na osnovu te izvedbe pozvani smo na susret i da našom predstavom otvorimo treći susret mladih. Osim nas pozvana su i kazališta iz Kutine, Križevaca i Virovitice. Prije nastupa u Garešnici nastupili smo sa izabranim odloncima na Drugoj smotri mladosti u Lomnici, gdje nam je žiri, na veliko nezadovoljstvo većine prisutnih, dodijelio drugo mjesto. Prvo mjesto je dobio neki naivni i priglupi skeč iz doba rata, koji je izvodila družina VTRZ "Zmaj" iz Vel. Gorice.

Nastupu u Garešnici prethodile su veoma opsežne pripreme. Ansambl, koji je od izvedbe do izvedbe bio sve uigraniji i ležerniji, dobio je neke nove koncepcije pojedinih likova. Režiser Josip Rožić detaljno je razradio svaki pojedini lik i neke su uloge (na pr. Pantalone) bile iz temelja mijenjane. Posebno se računa vodilo o kostimima, koji su za tu svrhu nabavljani iz Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu. Štampli smo i propagandni materijal, koji se dijelio posjetiocima na ulazu u dvoranu i ostalim gostima na susretu. Prospekt je imao četiri stranice. Na prvoj je bio naslov: Dramski ansambl Buševac, a na ostalim stranicama naslov djela, detaljna podjela uloga, kratki sadržaj i povijest dramskog rada u Buševcu od početka (1923.) do danas. U subotu 5. lipnja u 16 sati smo otvorili svojom predstavom taj omladinski susret. Izvedba je bila iznad očekivanja i čitav naš ansambl je premašio samog sebe. Publika se snijala od srca od početka do kraja i jakim nas aplauzom nagradila. Nakon predstave čestitali su nam mnogi ugledni gosti među kojima i drug Mikulić, predsjednik Saveza amaterskih kazališta Hrvatske. Nesumnjivo, da je taj nastup bio jedan od najvećih uspjeha naših amatera i da se njime možemo ponositi. Taj nastup u Garešnici ujedno je bila i posljednja izvedba "Sluge dvaju gospodara". Nastupila je tzv. ljetna mrtva sezona, a za slijedeću sezonu možemo se nadati opet dobrim i uspješnim premijerama. To je i naša moralna obaveza, jer kad se govori o razvoju kulture u našoj općini, sve su oči uprte u Buševac. Mi možemo u tom pravcu najviše učiniti, jer imamo i dobar glumački ansambl i veoma sposobnog režisera. Svoju misiju nosioca kulture valja i dalje održati.

Josip Kovačević:

POSJET MUZEJU TUROPOLJA U VELIKOJ GORICI

Nas dvojica iz uredništva "Glasa Buševca" Ivan Rožić i ja smo pošli u naš muzej sa ciljem, da vidimo što on posjeduje od dokumenata, koji se direktno odnose na Buševac. Svrha je bila, da se ta gradja pregleda površno, a kasnije da se izvrše prijevod i prepiska na hrvatski jezik (naine svi su stari dokumenti pisani latinskim jezikom) te da se kopije spremne u Povijesni arhiv u Buševcu, kako bi se moglo započeti sa pripremanama za pisanje povijesti Buševca.

Stara turopoljska kurija (vijećnica), koju mi zovemo Turopoljski grad, snještena je u centru Vel. Gorice. Pogled na te stare zidine djeluje čudno pri pomisli, da je tu zapisan jedan dio naše burne prošlosti.

Ušli smo kroz velika vrata na velike i široke hrastove stepenice, po kojima su nekad žurili Turopoljci na spravišće gore u vijećnicu, ti plemenitaši u plavin odcrana "mentina". Učinilo mi se, da čujem bat njihovih koraka i lupanje sablja o sari čizama, sablje, koje su u niz bitaka i okršaja sjekle glave osmanlijskim osvajačima.

U zgradi nas je dočekaio čuvar Stepanić, čovjek iz naroda, zaljubljen u naše starine i u našu prošlost. Sa uživanjem nam je govorio o prošlosti svakog izloženog predmeta. Bili smo iznenađeni uređenjem muzeja i čistoćom, te uspješnom rekonstrukcijom drvenih vrata. Dokumenti iz NOB-e te stariji dio arhivske građe tj. stari dokumenti, vješte precrtani grbovi pojedinih plemića, kao i stari turopoljski menten, sablja, oružje it. jeste ono najvrednije u muzeju. U sredini vijećnice dominira stari turopoljski top, koji je opisao hrvatski književnik August Šenoa (velikogorički zet), top, koji su naši Turopoljci osvojili od Turaka u Krčima, gdje se i danas nalaze poznata krčka vrata podignuta u znak sjećanja na ovu bitku. Slijedile su slike pojedinih turopoljskih župana (comesa). - Gledao sam ih pažljivo, misleći pri tome, da ću ugledati jednu sliku sa preko osandeset Turopoljaca u mentenima slikanih pod nekom zastavom - davno pred stotinu godina. Ta je slika sa još nekim dokumentima 1955. odnešena za Muzej Turopolja. Nju je čuvala porodica Kovačević, a čak ni moj djed (rođen 1865.) nije znao, kad je slikana. No nisañ je nigdje ugledao, iako je bila formata 35 x 50 cm. Gledali smo nadalje sve dokumente, koje nam je pokazala prof. Višnja Huzjak u svojoj radnoj sobi, ali ni jedan dokument nismo našli, koji bi se odnosio na Buševac. Neke bih od njih prepoznao, jer sam ih imao u rukama 1954. godine kod Bare Lučić, kćerke pok. Stjepana Robić, bivšeg suca zemljišne zajednice plemenate sućije Buševac. Iste dokumente nije dao pregledati hrvatskim povjesničarima, koji su pisali Povijest Turopolja, zbog svadje sa turopoljskim komešom Dr. Ljudevitom Josipovićem, o čemu piše i u Povijesti Turopolja (II dio str. 111). Bio sam iznenađen, kad sam na tome jednom dokumentu pročitao Bussewec 1321. godina, a u knjizi se Buševac spominje nešto kasnije tj 1459. godine. Uvjeran sam, da je to bio dokument, koji bi dokazao i suprotno. Kod prikupljanja gradje za Muzej Turopolja 1955. godine, otišao je on i više drugih dokumenata, slika i raznih drvenih predmeta iz Buševca za taj muzej, gdje od tih dokumenata nismo našli ništa.

Tako je propao naš plan, da na išemo ono, što nije učinjeno ranije, jer su ti papiri nestali u vremenu 1955-60. godine u Vel. Gorici, dok još nije bio otvoren muzej. Zbog toga smo svakako bili nezadovoljni. Iz razgovora sa prof. Višnjem Huzjak saznali smo koliko su nadležni organi uložili truda, da urede ovaj muzej i sada ulažu za njegovo proširenje na etnografski dio. Iz stola nam je izvadila hrpu bilježnica, u kojima je vrijedni čuvar Stepanić opisao razne narodne običaje, pjesme, pripovijetke itd, što je čuo u svojoj rodnoj Lomnici. Predložila nam je, da i mi počnemo prikupljati gradju prema zborniku "Narodni život i običaji", koji je napisao Stjepan Radić i gdje je u detalje opisano sve, što bi trebalo zapisati iz narodnog života. Mi smo obećali, da ćemo utjecati na neke naše starije ljude, da to učine i nadopune ono, što su već ranije učinili drugi. Srdačno smo se oprostili sa kustosom prof. Višnjem Huzjak, obećavši joj našu suradnju. Kristino priliku i pozivano sve, koji mogu da pridonesu razvoju našeg muzeja, da se odazovu molbi. Muzej danas zaslužuje najveće priznanje, jer pruža mogućnost, da se povratimo u prošlost i vidimo našu vrijednu baštinu povijesti, koju zajednički moramo i dalje popunjavati.

Drago Katulić (Kočov):

INTERNACIONALNI ŠAHOVSKI MAJSTOR U BUŠEVCU

Naš poznati internacionalni majstor i bivši prvak Jugoslavije Braslav Rabar boravio je u Buševcu kao gost šahovske sekcije "Polet". U tu čast je priredjena šahovska simultanka na 25 ploča, koja je održana u vrlo prisnoj atmosferi u vatrogasnom domu. Za Buševčane je to bila velika atrakcija, odnosno prva takve vrste. Zbog toga nije ni čudo, što je za taj susret bio velik interes. Majstor šaha je pobrao priličan uspjeh, jer od 25 moguća boda on je osvojio 23, a naši šahisti uopjeli su da osvoje 4 renisa. Prilično "mršav" rezultat, ali se i pak ovaj puta mora dvostrukim prvocima općine oprostiti. Pred sam susret vladalo je veliko uzbuđenje i nervoza, tako da naši igrači nisu slobodno ušli u igru. Međutim ne treba za to kriviti samo šahiste, da su pružili slab otpor, nego i odličnu igru Braslava Rabara.

Poslije meča razgovarao sam sa drugom Rabarom o našem uspjehu odnosno neuspjehu i o šahu općenito:

Što mislite o uspjehu naše ekipe?

- Ne znam, što da vam kažem, ipak smatram, da uspjeh nije na nivou simultanke, jer po rezultatu vi niste najbolje prošli.

Pa, u čemu jeste pravi razlog našeg neuspjeha?

- Smatram, da najveći nedostatak leži u tome, što vi nemate više uigranih šahista, koji bi meni pružili cjelokupno jači otpor, pa bih ja sigurno imao većih psihičkih poteškoća, a na taj način bilo bi za vas više uspjeha.

Da li ste ipak kod nekog zapazili neki jači otpor i izvjesnu šahovsku uigranost?

- Po mojim opažanjima bilo je možda osmorica njih, koji su pokazali nešto više, ali to još uvijek nije dovoljno da se izbori cijeli bod.

Da li vam je ova simultanka uzrokovala kakav psihički ili fizički zanor?

- Svaka simultanka je za šahistu izvjestan fizički i psihički napor. Međutim kod mene je ovaj puta više došao do izražaja

fizički, jer sam morao stalno hodati, a manje igrati šah. Pravo da vam kažem sa pojedincima sam igrao nonšalantno.

Što mislite, da li je u šahu važniji talenat ili volja?

- Po mome mišljenju važno je oboje, ali šahovski talenat nije jedinstven, on se sastoji od nekoliko specifičnih elemenata, kao što su smisao za fantaziju, moć rasuđivanja, mašta, rješavanje šahovskih problema na matematičkoj osnovi i niz drugih faktora koji u šahu igraju vrlo važnu ulogu.

Sada se održava polufinalni meč na Bledu za naslov prvaka svijeta. Tko je po Vašem mišljenju veći favorit Larsen ili Talj?

- Borba je prilično izjednačena, obojica velemajestora bore se divovski. Pravi odgovor je teško dati, ipak smatram, da je Larsen mnogo svježiji i psihički odmoreniji, dok Talj pokazuje priličan zamor. Uostalom vidjet ćemo...

Što mislite o Petrosjanu, da li on zaslužuje primat najvećeg šahiste svijeta?

- Njemu zasada taj primat pripada, a da li će ga zadržati to ovisi o njemu i nekom trećem.

Zašto se u SSSR-u posvećuje velika pažnja šahu?

- Sovjetski Savez daje vrlo mnogo za šah i oni svoje igrače honoriraju. Za njih je šah plemenita igra. Jednom riječju to je za njih umjetnost.

Da li osim Larsena ima tko mogućnost, da se ubaci u elitu sovjetskih majstora šaha i da skine primat "svjetskog šampiona" koji Rusi drže već mnogo godina?

- Neko vrijeme je postojao Bobby Fischer, međutim kako znate i sami, taj primat ga ne privlači, jer se on smatra američkim biznismenom, pa mu je ispod časti, da se bori za tu titulu.

Da li se Vi još i sada bavite aktivno šahom?

- Kako da ne, Prošle godine sam učestvovao na prvenstvu Jugoslavije i na jednom turniru u Boki u SSSR-u.

Što mislite o Buševcu?

- Smatram, da je mjesto vrlo kulturno. Osjeća se utjecaj grada, te razlika između sela i grada tu gotovo i ne postoji. Inate lijepu cestu, dva doma i niz stvari, koje krase vaše mjesto, a kojima vi morate biti ponosni.

Kako vam se dopada "Glas Buševca"?

- Vrlo zgodan mjesečnik, naročito mi se sviđa to, što ste našli volje i vremena, da svoje mještane uključujete u aktualne probleme. Naročito mi se dopada humoristička rubrika.

Na kraju našeg razgovora što biste poželjeli našim šahistima?

- Želim im više uspjeha u šahu i požrtvovanja za tu plemenitu igru.

Bilo je još mnogo interesantnih pitanja. Međutim internacionalni majstor se morao vratiti u Zagreb, jer je iste večeri inao šahovski komentar na televiziji. Tako je završio još jedan susret, koji je pomogao proširivanju suradnje na šahovskom polju i omogućio osnovu za njegov daljni razvoj u Buševcu. Svaki od 25-orice će se također sa ponosom sjećati svoje igre sa internacionalnim majstorem, a spomenuti susret će ući u anale šahovskog kluba u Buševcu.

Stjepan Katulić (Črnkov):

NAJVEĆI USPJEH ŠAHOVSKE SEKCIJE U BUSEVCU OD NJENOG OSNUTKA

Nedavno je završeno seniorsko i omladinsko prvenstvo općine Velika Gorica. Ekipe, koja je igrala za seniore u sastavu: Zlatko Rožić, Marijan Rožić, Drago Katulić i Ivan Kovačević, osvojila je prvo mjesto i od 24 moguća boda osvojila 17,5. Najznačajnija je bila svakako pobjeda nad Mraclinom, prošlogodišnjim prvakom, sa 3,5 : 0,5. Omladinska ekipa je također osvojila prvo mjesto u sastavu: Stjepan Katulić, Ivan Detelić, Josip Kovačević i Marijan Lučić. Prvenstvo se igralo u dvije grupe. Jedna grupa je osvojila prvo mjesto osvojivši od 20 mogućih 18,5 bodova. Finalna igra je bila sa ekipom iz Velike Gorice, koju je naša ekipa pobijedila sa 3,5 : 0,5 i tako postala dvostruki prvak općine Velika Gorica.

Naš član Zlatko Rožić je nedavno igrao na omladinskom prvenstvu grada Zagreba i osvojio šesto mjesto. Postigao bi on i bolje rezultate, da je mogao redovito dolaziti na sva takmičenja. Kod prvih pet kola nije osvojio ni boda. Kasnije je pobijedio i neke od onih, koji su se plasirali za prvenstvo Hrvatske. Prvo četvoricu idu na prvenstvo Hrvatske, a on je sada druga rezerva.

Nedavno je završeno i pionirsko prvenstvo Buševca, na kojem je sudjelovao velik broj mladih šahista. Prvo mjesto je osvojio Marijan Rožić, drugo Stjepan Horvačić, treće Ivan Vinter itd.

Stjepan Robić, tehn. referent:

SPORTSKO DRUŠTVO " POLET "

Pozavršetku proljetnog dijela prvenstva za nogometne klubove je došla mrtva sezona, ali mi nismo pauzirali, već smo sudjelovali na nekoliko turnira, gdje smo zauzeli jedno prvo mjesto, dva druga i jedno treće. Sada se namiče priprema za jesenski dio prvenstva, da bi zauzela što bolji plasman u prvom razredu, u kojem se sada nalazi. Odigrana je utakmica za Jugocup sa NK "Udarnik" iz Kurilovca i postignuta pobjeda od 9 : 1, te se naš klub plasirao u daljnje kolo natjecanja. - Kadar kluba je vrlo dobar. Disciplina igrača je na niskom stupnju i dolazak na treninge je vrlo slab. Upravni odbor SD "Polet" je odlučio, da će se kazniti svaki nedisciplinirani igrač.

Početak jesenjeg dijela prvenstva za 1965/66 godinu se priprema, tako da se 5.9.1965. otvara sezona prema rasporedu:

- 5. 9.1965. NK "Polet" - NK "Jedinstvo" (Dugo Selo)
- 12. 9.1965. NK "Budućnost" (Sesv.Kraljevac) - NK "POLET"
- 19. 9.1965. NK "Polet" - NK "Naprijed" (Gradići)
- 26. 9.1965. NK "Borac" (Vukovina) - NK "Polet"
- 3.10.1965. NK "Polet" - NK "Orač" (Rakarje)
- 10.10.1965. NK "Polet" - NK "Partizan" (Lukavac)
- 17.10.1965. NK "Sloga" (Odra) - NK "Polet"
- 24.10.1965. NK "Polet" - NK "Mraclin"
- 31.10.1965. NK "Udarnik" (Kurilovac) - NK "Polet"
- 7.11.1965. NK "Polet" - NK "Jedinstvo" (Mala Mlaka)
- 14.11.1965. NK "Polet" (Klara) - NK "Polet" (Buševac)

POVIJEST TUROPOLJA

=====

(Napisano prema knjizi "Povijest plem. općine Turopolja"
Emilija Laszowskog, svezak I od 1910. godine)

TUROPOLJSKO PLEMSTVO

Gotovo svi stariji pisci, koji su pisali o Turopolju, smatraju ishodištem turopoljskoga plemstva i temeljem uređenja i razvitka plemenite općine turopoljske listinu kralja Bele III. (IV.), izdanu godine 1225. Tom je naime poveljom oslobodio kralj Bela radi velikih zasluga Budunu i braću mu Ivana i Levča, te njihove rođake Jurja, Ivana sina Ladislavova, Pribislava, Nikolu, Dopča, Milovana, Roduša, Tola i Koskuta sa svim njihovim potomstvom od "obvezatne služnosti" (ab obligatoria servitute) gradu Zagrebu, da tako oslobođeni od niže službe, uživaju stalež kraljevskih službenika i plemića.

Iz kasnijih listina razabiremo, da su neke turopoljske porodice izvodile svoju lozu od osoba spomenutih u listini od g. 1225. I ostale turopoljske porodice mogle su svoju lozu izvoditi od osoba, istaknutih u povelji god. 1225., jer se je o tom vodio tačan iskaz i rodopis, što je sve propalo god. 1516. prigodom jedne navale službenika markgrofa Jurja Brandenburškoga na Veliku Goricu, gdje su te spise ugrabili. Od važnijih povelja je ostala sačuvana samo ona, koja se ticala posjeda.

Iz povelje Stjepana bana cijele Slavonije od g. 1249 i 1255., kojom se dopituje šuma Veliki lug jobagionina grada Zagreb - dakle precina današnjih Turopoljaca, mogli bi zaključivati, da taj rod, što je god. 1225. dignut u red kraljevskih službenika, plemića - nije imao prava na tu šumu. Vrijedi to mnijenje samo u slučaju, ako su u toj povelji spomenuti kraljevski službenici ("de genere servientum regis") istovjetni sa onim službenicima kraljevskim, koji su godine 1225. takvima postali od jobagiona zagrebačkoga grada. Ako su istovjetni, onda je sigurno, da su se s vremenom sasvim stopili sa ostalima jobagionima u Turopolju, jer su u tom imali više koristi, nego da ostanu osamljeni. Turopoljci - tako zovemo u listinama sponinjane jobagione - plemenite jobagione, plemenite graščane (castrenses) - posjedovahu i uživahu ogromne turopoljske šume ne na temelju kakve kraljevske darovnice, već po svom pravu plemenskom (nomine juris ipsorum). Po tom su i ovi, a da nisu dobili zasebne kraljevske povlastice, bili plemići na temelju zemljišnjega posjeda i vlasnosti. Posjed one velike šume potvrdi Turopoljcina kralj Bela III. (IV.) god. 1255. i kralj Sigismund godine 1436.

Prethodno smo spomenuli samo par kraljevskih povelja, kojima se je plemićki naslov Turopoljaca utvrđivao. Završimo li točnije u onu množinu turopoljskih isprava od god. 1225. pa do god. 1466., jasno nam biva, da su Turopoljci, koji se ondje spominju i kao pripadnici stanovitih rodova ili bez te oznake, vazda smatrani plemićima. Isprave, izdane po hercezima, banovima, podbanovima, županima, sucima plemića, biskupa, zagrebačkoga kaptola, opata, a da ne spomenemo mnoštvo isprava izdanih po turopoljskim vrhovnim županima i županima, zovu Turopoljce "plemenitim graščanima" (nobiles castrenses) i "plemenitim jobagionima" (nobiles jobagiones), a sve to još više utvrđuju kraljevske povelje, koje ih zovu "plemenitim jobagionima".

Tako kralj Ljudevit god. 1352, kralj Ladislav 1447. i 1456. itd, dok ih kralj Matija Korvin u ispravi god. 1466., kojom potvrđuje povelju kralja Bele III. (IV.), izričito zove samo "pleničima Turopoljca" (nobiles Campi Zagrabienensis), priznajući ih potomcima onih, koji su g. 1225. dobili plemstvo i uvršteni bili u red kraljevskih službenika.

Turopoljski plenići su imali redovite poteškoće, da bi dokazali svoje plemstvo. To je osobito bilo teže otkada je njihov grad Lukavec pripojen Medvedgradu. Parnica o pleničkim pravima Turopoljaca najžešća bijaše god. 1519. Te godine iskazalo je mnogo svjedoka činjenice u prilog Turopoljaca, posvjedočivši, da su oni vazda bili pravi i slobodni plenići, poput ostalih plenića kraljevine Hrvatske.

Na temelju raznih kraljevskih i drugih povelja, pa na temelju iskaza svjedoka, izrekao je kralj Ljudevit II. u Budimu 11. lipnja 1520. presudu, u kojoj je priznao, da se Turopoljci uvrštavaju u red pravih i povlašćenih plenića kraljevine. Tako su plemeniti Turopoljci opet uspostavljeni u svoja stara prava i slobode, iako su tek 1553. god. dobili u svoje ruke grad Lukavec. - Novim kraljevskim darovnicama od 1560. god. utvrđeno je plemstvo Turopoljaca. Između ostalih se spominju iz Buševca Luka Buševac i Stjepan Turkan. Kraljevi hrvatsko-ugarski smatrahu od tada Turopoljce pravin plenićima, a kao takvi imali su i riječ i dužnosti u kraljevini Hrvatskoj. Sva pisma potonjih kraljeva Maksimilijana II., Rudolfa I. (II.), Matije II., Ferdinanda II. itd. priznaju Turopoljcima plenički naslov. To čini dakako i hrvatski sabor. Turopoljce ubrajaju tokom XVII. vijeka među pleniće jednoselce (unius sessionis nobiles), koji su u Hrvatskoj uživali razne olakšice. Kao plenići kraljevine uživali su Turopoljci osobitu zaštitu kraljevu i banovu. Zato nalazimo mnoge kraljevske povelje, upravljene na banove, gdje nalazhu, da se štite prava i slobode plenića Turopoljaca. Kao plenići vršili su Turopoljci također i dužnosti prema donovini. Doprinašahu novac i službu u vojsci pod banovom zastavom.

Da bi se imao pregled turopoljskoga plemstva, sastavljeni su od vremena do vremena popisi tzv. "konumeracije pleničkih kuća i katalogi plenića turopoljskih". Od svih tih su spomena vrijedni oni iz god. 1600. i 1782. Općina turopoljska je mogla izdavati i svjedodžbe o plemstvu svojih pripadnika kao i županije. Te svjedodžbe su se vrlo često izdavale i to pod pečatom općine. To pravo plemenite općine turopoljske dokinuto je otpisom kr. nanjesničkog vijeda od 17. prosinca 1804. Tim otpisom je određeno, da plemenita općina turopoljska ne smije ubuduće više izdavati svjedodžbe o plemstvu, već to ima da čini zagrebačka županija.

Iz izloženoga smo vidjeli, da su Turopoljci bili vazda plenići na temelju svog slobodnog plemenskog posjeda (Plemenštine) i na temelju kraljevskih darovnica, što je sve utvrđivano i raznim kraljevskim, herceškim, banskim itd. poveljama. Dakle oni spadaju u smislu ugarsko-hrvatskoga javnoga prava među one pleniće, što se nazivaju "darovno plemstvo" (donationalistae), koje je i starije i odličnije od listovnog plemstva (armalistae), koje je podjelivano samo tzv. pleničkim ili grbovnim listom (literae armales, nobilitares). Tako su masovno već u drugoj polovini XVI. stoljeća turopoljski plenići dobivali i svoje grbove.

Turopoljski plemići su imali pravo glasa kod restauracije (obnove) magistrata zagrebačke županije. Da ne bude zloporabe, odredilo je namjesničko vijeće god. 1831., da ubuduće imaju ovi glasajući Turopoljci prije restauracije dokazati svoje plemstvo pred županijom.

Plemići Turopoljci vazda su strogo pazili na svoje plemstvo i cijenili ga. Zato su vrlo rijetki slučajevi, da se je plemić ženio sa neplemkinjom, ili plemkinja s neplemićem. Ako bi plemkinja Turopoljka uzela neplemića ili seljaka bez dozvole svojih roditelja, braće i rođaka, to je gubila pravo na svoj dio zemljišnog posjeda. Opet ima i po koji slučaj, da je neplemić, oženivši plemkinju turopoljsku, samo na temelju posjeda - a možda i pobraćenjem - došao do plemićkog naslova i prava. To se tako moglo zbivati prije god. 1560. Potomke ovakvoga neplemića i plemkinje znala bi općina smatrati plemićima i uvrštavala ih u niz turopoljskih plemića.

Tako se je turopoljsko plemstvo razvijalo i bilo ravnopravno sa ostalim plemstvom kraljevine Hrvatske i Ugarske.

IZ POVIJESNOG ARHIVA BUŠEVCA

Mato Detelić: NAŠE SELO BUŠEVAC (nastavak)

(Društveno-politički i kulturni život našeg sela od 1863. god. do Drugog svjetskog rata, a i poslije. Kratki historijat bivše Zemljišne zajednice plemenite općine Turopolje, u kojoj zajednici je bilo i naše selo, a s njom usko vezano kroz to razdoblje)

ŽIVOT I OBIČAJI NAŠIH LJUDI

Još unatrag par desetljeća naši momci nisu poslije završene osnovne škole išli u više škole ili zanat, već su ostajali kod kuće. Do svoje ženidbe su uglavnom pasli konje, krave, volove i svinje. Nedeljom i ostalim praznicima nisu imali neke posebne zabave, jer sportski i kulturno-zabavni život tada nije još bio razvijen, te im je preostajalo da se "kotakaju" po seoskom putu. Za takvu igru je služio kotač od drva promjera oko 20 cm, a rekvizit je bila "kontura" izrađena od kolca ili daske, kojom su udarali kotač. Njih šest pa i deset uzimali bi jedan kotač i razdijelili se na polovicu, jedni na jednu, a drugi na drugu stranu. Jedan od jedne strane bi bacao kotač svom žestinom onima na drugoj strani, a ovi bi ga dočekivali sa konturama i odbijali natrag. Kad ga ne bi uspjeli zaustaviti u tom slučaju bi se morali povlačiti natrag do mjesta, gdje se kotač zaustavio. Suprotna strana bi u tom slučaju napredovala, te bi to napredovanje trjalo do određenog mjesta i kad se stigne na njega onda je dotični pobjednik. Ovakva igra je u tadanje vrijeme bila popularna kako za gledaoce, tako i za navijače. Rado su se igrali i mlađi i stariji. Kad ne bi imali drugog posla išli bi se kotakati, pa se to znalo događati i u radne dane. Ponekad su se znale upriličiti takovi susreti između donjeg i gornjeg sela, koji su imali posebne nazive: dolenčani i škanborčani. Granica za škanborčane je bila križajna, a za dolenčane "do podvulic".

Mlađi dječaci od 10 do 14 godina starosti su se igrali "prasičkanja". Pet, šest dječaka približno jednakih godina bi se sakupili sa zavnutim pri kraju batinama i počeli igrati "prasičkanja". Napravi se jedan krug, unutar kojeg se izdube u centru rupa. Igra počne. Tko zadnji na jedan, dva, tri u tu jamu stavi svoju batinu, taj mora da "pase bicka". "Bicko" je komad drveta debeo oko 5 cm, a dugačak do 10 cm. Onaj, koji pase bicka, mora ga stalno svojom batinom gurati u tu jamu, dok mu svi drugito brane svojim batinama. Kad ovaj uspije, da utjera bicka u jamu, zamjenjuje ga onaj, koji je kriv, da je bicko uspio ući u jamu odnosno koji je prvi zakasnio sa svojom batinom u jamu. Tako to ide redom. Tko dulje pase bicka, taj je pobijeđen i najnespretniji u toj igri. Ukoliko netko ne može nikako da utjera bicka u jamu i dustane od igre, onda ga ostali kazne i voće na "bicknicu". Postavi ga se usred jame, potrbuške i svi sjednu na njega.

U XIX. stoljeću počinje novo kulturno-političko razdoblje u našem mjestu.

Kako je naša domovina Hrvatska bila u ono doba pod tuđinskom vlašću Austro-ugarske monarhije, a vječna težnja jugoslavenskih naroda za ujedinjenjem, postojala je u Hrvatskoj jedna ilegalna organizacija tzv. "Hrvatsko-srpska koalicija". Članovi te organizacije su bili mahom veliki narodni rodoljubi kao što su đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer, kanonik zagrebački dr. Rački Horvat Mato iz Vinkovaca, Spinčić, Mandić i Laginja, te mnogi napredni profesori, pisci, studenti i dr. Iz srpske strane su bili Svetozar Marković, Bogoljub Jovanović, Tucović srpski studenti i drugi. Sve te pripadnike je austro-ugarska tuđinska vlast nazivala panslavistima te budno pazila na njih i sprečavala njihov rad, oduzimala im položaj u državnim službama i slično. No luč ujedinjenja jugoslavenskih naroda nije ugasla, već je više buktila u Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini, Istri, Dalmaciji i Sloveniji. Širila se slobodarska misao na sve strane. - U Srbiji je 1903. god. preko noći svrgnut (ubijen) sa prijestolja kraljevine Srbije tadašnji kralj Milan Obrenović, vazal i prijatelj tuđinske austro-ugarske monarhije, a neprijatelj jugoslavenskih naroda. Na prijesto kraljevine Srbije je došao tada mladi panslavista Petar Karađorđević, sin prvog srpskog ustanika Crnog Đorđa, seljaka iz srpskog sela Topole u Šumadiji. Iste 1903. godine je u Zagrebu, glavnom gradu Hrvatske, na Jelačićevom trgu (sada Trg Republike) spaljena mađarska zastava. Spalili su je mladi hrvatski studenti pred očima tadašnjeg austro-ugarskog monarha Franc Jozefa I., koji je tada došao u Zagreb u obilazak vojnih garnizona, kao i na poziv tadašnjeg hrvatskog zloglasnog bana Mađara Khuen Hedervaria, kojeg je ondašnja vlast austro-ugarske silom nametnula Hrvatskoj za bana.

Poslije tih događaja se vodila žestoka borba na političkom polju između hrvatskog naroda i Austro-ugarske monarhije, a osobito protiv budimpeštanske vlade, pod koju je spadala Hrvatska. Ta zloglasna mađarska politika je pljačkala hrvatski narod velikim porezima, tako da je 55 % novca iz svih prihoda odlazilo u Mađarsku. Kod nas se osjetilo to na velikom porezu za pečenje rakije i sađenje duhana.

Među studentima, koji su spaljivali mađarsku zastavu je bio mladi student, sin posavačkog seljaka iz Trebarjeva Stjepan Radić. Bio je niskog, zdepastog rasta, a veoma revolucionaran.

Kako je on bio najmanji među svojim kolegama kod spaljivanja zastave, njega su digli na ruke, pa je on polio benzinom zastavu, a zatim je spalio. Policija je pohvatala mnogo studente, a vođe, među kojima je bio i Stjepan Radić je kaznila otpuštanjem iz škole. Na taj način su prekinuli sa studijem mnogi mladi borci za slobodu svoga naroda i svoje domovine. - Stjepan Radić je otišao svojoj kući u Trebarjevo, gdje se zadržao godinu dana, a tada ga je đakovački biskup Strossmayer pozvao u Đakovo. Dao mu je 15 forinti, pasoš i poslao u Moskvu na nastavak studija. Poslije Moskve je nastavio studij u Pragu, oženio se Čehinjom i završio visoku političku školu u Parizu - misleći stalno na porobljenu domovinu, koju je želio osloboditi tuđinskog jarma.

Godine 1907. sam imao devet godina i polazio drugi razred osnovne škole u Vukovini. Iste jeseni dođe jednog predvečerja mome ocu Josip Robić (Kolar) i reče mu:

- Ivić, ja idem redom oko one ljudi, za koje sam siguran, da misle kak i ja, da večeres d jdu na sastanak, ali tak da ne bu celo selo znalo i to v međerolovu nelinicu, jer drugdje nigde nemremo. A stari međerol je naš čovek i on je zato da nas pusti vu nju, a odmah ti bun povedal i zakej je taj sastanak. Došel je k meni denes po pol dan Janton Radić profesor ze Zagreba pak kak si već za njega čul, on bi rad z nami održati sastanak da nam bi nekaj povedal. Zato sem došel k tebi, da i ti dojdeš na taj sastanak čin se smrači.-

Moj otac mu obeća, da će doći, a Josip Robić je otišao da i ostale poziva na sastanak. Kako sam ja sve to čuo, to sam zamolio oca da i mene pusti sobom, jer sam imao želju vidjeti tog profesora. Otac mi je dozvolio, ali pod uvjetom da nikome ne pričam što ću čuti. No ja sam ipak još poveo svoga kolegu Ivana Kovačevića (Bizonkin), što ocu baš nije bilo po volji, ali obzirom, da mi je ova bio najbolji školski drug i još k tome rođak, smirio se otac rekavši Ivanu isto što i meni o tajni. Ja nisam onda znao zašto se to nije smjelo znati, kao i to zašto nisu tamo i svi drugi išli.

Došavši tako u mlin već smo naiš i na nekolicinu naših ljudi, koji su došli na sastanak i sjedili već za dugim stolom. Meni i Ivanu je bilo mjesto u jednom kutu. Nadolazili su i drugi seljani, dok se na koncu nisu pojavili Josip Robić i Ivan Robić zvani Serežan, a među njima i Antun Radić, profesor.

Antun Radić je bio srednjeg rasta, sumršavog lica i nosio je šiljatu bradu i srednje brkove. Bio je obučen u crno građansko odijelo sa crnim frakom preko njega i u crnoj kravati. Po izgledu čovjek tih, miran i obrazovan. Došavši u prostoriju on se pozdravio sa svima i rukovao. Zauzeo je mjesto u sredini stola i smiješeći se zapitao naše seljane: - Onda dečki kak je? - Svi smo mu skoro u jedan glas odgovorili: Slabe je, gospon profesor, na što je Radić rekao: Ne bojte se, bit će jednom bolje!

Koliko se danas sjećam sastanku su prisustvovali slijedeći naši seljani: Josip Robić (Kolar), Ivan Robić (Serežan), Mato Robić (Matuša), Štefan Rožić (Rožićev), Stjepan Robić (Huncmut), Mijo Robić (Pandur), Imbro Detelić (Pavlov), Ivan Detelić (Majnerov), Franjo Detelić (Majnerov), Imbro črnko (Matičin), a i još nekoliko njih, kojih se ne sjećam.

Josip Robić ustane i kaže:

Draga braćo seljaci! Ja sam vas pozvalovde i kak vidim si ste došli i sad molim gospona profesora da nam nek on dalje pri-poveda kej zna i kej misli. On je naš čovek, sin našega seljačkog roda iz Trebarjeva. Mi smo već svi čuli za njega, da se

on bori za naše hrvatsko pravo i za naš narod. Ja ga pozdravljam i molim da uzme reč.

Radić se dostojanstveno digao i počeo mirnim i tihim glasom da govori prisutnima. Govorio je o tome, kako je naš hrvatski narod porobljen od tuđina već sedam stoljeća, kako Mađari pod zaštitom austrijskog cara nasilno vladaju našim narodima, kako Mađari odnose naš novac u Mađarsku, kako treba da se borimo da bi se oslobodili tuđina, kako je u našoj domovini zapostavljeno školstvo i kako je uslijed toga naš narod nepismen, kako treba narod pr. svjeđivati i govoriti mu o nepravdama, koje ga tište. Nadalje je spomenuo, da je u našoj domovini Hrvatskoj 85 % seljački narod i da ga treba organizirati za buduće izbore da glasa za svoje ljude, koji će ga zastupati na državnom saboru, da treba osnovati Hrvatsku Seljačku stranku, kako bi i seljak, koji je u većini, došao prije do svojeg prava, da vlast postane narodna, a ne gospodska, pa treba da se borimo protiv austro-ugarske monarhije i da se ujedinitimo sa ostalim jugoslavenskim narodima osnivajući novu svoju državu na bazi ravnopravnosti i pod svojom dinastijom. Tu je spomenuo prinjer Srbije, gdje vlada kralj Karađorđević, seljački sin, koji je seljački kralj, a u njegovoj zemlji Srbiji su maleni porezi i slobodno se peče rakija i sadi duhan. Srpski narod je također seljački i želi da se ujedinitimo, pa zbog toga je omogućeno u Beogradu školovanje hrvatskih studenata. Zbog toga svega je i poželjno ujedinitenje naroda, koji govori istim jezikom, jer će slogom biti još jači. - Svi su sa ganućem slušali govornika i na koncu zaključili, da je bolje imati svoga čovjeka na vlasti, nego tuđina, koji će te samo izrabljivati. Sutradan su žandari došli u selo i ispitivali za sastanak, ali nisu ništa saznali.

Poslije tog prvog susreta sa Antuňom Radićem postala je veza s njim uža te se počela pomalo radati seljačka misao za osnutak "Hrvatske Pučke Seljačke stranke" u našoj domovini Hrvatskoj, a naši seljaci su od tada počeli više voditi računa ne samo o turopoljskoj, nego i o državnoj politici.

(nastavit će se)

Josip Črnko (USA):

NEKOLIKO RIJEČI O STANDARDU U AMERICI

Amerika je ogromna, bogata i lijepa zemlja. Sastavljena je kao federalna republika od pedeset raznih država, od kojih svaka ima svoje vlastite zakone, sabore i prijestolnice. Washington je federalna prijestolnica ili kapitol Amerike. Ova zemlja ima danas oko 190 miliona stanovnika. Službena statistika kaže, da ima 47 miliona obitelji i da nacionalni godišnji prihod iznosi po osobi oko \$ (dolara) 3.000.- U njujorkšim novinama sam čitao na jednom mjestu, da vaš nacionalni prihod u Jugoslaviji iznosi godišnje samo \$ 220.-, a to je ogromna razlika između vaše i naše zemlje. Od ovih 47 miliona obitelji svi ne dobivaju po glavi \$ 3.000.-, nego ima takvih, koji dobivaju više, dok drugi manje sve do 1.500.-\$, tako da ovi u svemu oskudijevaju.

Danas u Americi radi u raznim industrijama i trgovinama oko 72 miliona radnika i radnica. Njihove nadnice su prilične, ali dobit poslodavca je daleko veća. Organizirana moć radničke klase prema njezinoj veličini je dosta na niskom stupnju razvoja. U unijama ih je organizirano tek nekih 13 - 14 miliona.

To je jedino mjesto i način, koji pružaju mogućnost radničkoj klasi da ostvari svoje pravo, sigurnost i bolju budućnost. Unija je vulkanski izvor, iz kojeg klasna borba dobiva svoju snagu. Današnji vođe unija su njezina kočnica a istovremeno i suradnici vladajuće klase. Oni podupiru javno i tajno sve što je u interesu američke strane i unutrašnje politike, a koja se u mnogo čemu kosi sa interesima američkog naroda. Danas ima radnika u nekim industrijama, koji imaju dobre kvalifikacije da zarade po 25,30,35 i više dolara na dan, ali ima više onih, koji zarade manje. Ženski rad se plaća slabo i to po jedan dolar na sat, a negdje i manje. Bolnice su nasuprot jako skupe. Svakodnevnici troškovi u bolnici iznose od 30,35 do 50 dolara samo za troškove bolnice. Ukoliko netko nije osiguran posebno za bolest i bolnicu, a ima kuću i obitelj, onda će kuću prodati za troškove bolnice i liječnika. Liječnici su također skupi. Tako naplaćuju jedan savjet \$ 5.-, a dolazi li u kuću naplaćuje i do \$ 10.-, a lijekovi se plaćaju posebno. Narod traži, da Kongres usvoji zakon, da država to pitanje preuzme na sebe. Međutim velika je opozicija sa strane udruženja liječnika, koji imaju i potporu u Kongresu. Takvi su općenito svi predstavnici Kongresa. Na izborima sve obećavaju, a poslije rade prema starom planu. Smrtni slučaj tj. pokop je također vrlo skup. Oni, koji sahranjuju, ne pitaju, da li će rodbina pokojnog biti moguća platiti troškove, jer sprovod i lijes stoje od \$ 1.000.- do 2.000.- i više, dok se nekada sve to obavljalo sa \$ 150.- do 200.- To se zove visoki standard života, zar ne?

Američka industrija, kao i agrikultura, je veoma razvijena. Stvara silno i ogromno bogatstvo u proizvodnji i trgovini na nacionalnom obimu, a neizmjerne prihode dobivaju od dividenda i interesa na strane zajmove i investicije. To su potoci milijardi viška vrijednosti, koje su stvorene tuđim radom i mukom naroda Evrope, Azije i Afrike. I u tome je borba za slobodu, mir i demokraciju, za slobodu i nezavisnost malih naroda. Kakva ironija? U Americi 30 miliona živi na čnu bijede, boli i nezadovoljstva, a kapitalisti za to ne mare, već se odupiru svakom zahtjevu sirotinje. Da, kad bi danas u Americi bio socijalizam, mogla bi ona dati svom narodu blagostanje kakvom nema premca u ljudskoj povijesti, jer ona ina sve spremno za to, samo kad bi to inao tko izvesti i stvar u tom smislu razumijeti.

Josip Črnko (USA):

UZ POPLAVE U JUGOSLAVIJI

Teško nas se je svijuju pripadnika domovine dojmila nedavna poplava u Jugoslaviji. Hrvatska bratska zajednica je iz svoje blagajne odobrila \$ 10.000.- kao pomoć našem postradalom narodu u domovini, te poziva svoje članstvo dao i ostali naš narod, da pridonese ublaženju nastale situacije. Do sada je sakupljeno unutar članstva oko \$ 24.000.- i još je u toku akcija sakupljanja. Mi smo u ovom malom mjestu dali \$ 300 i to većinom organizacije i penzioneri. Sve je to malo prema onome što bi trebalo. Stariji ljudi, koji bi rado pomogli, su većinom bolesni i ne-moćni, a od mladeži se ne može mnogo očekivati, za nju naša domovina nije isto, što je ona nama, koji smo se doselili ovamo. Ta mladež se zanosi drugim idejama i ne pita mnogo za svoju djedovinu i svoju subračui sunarodnjake.

Juraj Kralj (USA):

USPOMENE IZ BUŠEVCA

Već treći put dolazim u svoj rodni kraj i svaki put kad dođem vidim napredak. Kuće se grade lijevo i desno, ima sve više bicikla, motora, automobila, gramofona, televizora, a i djece. Svi su mi lijepi i dragi. Volim Buševac, tim više jer prednjači tako reći u svemu, iako nije najveće mjesto u svojoj okolini. Hvale su vrijedni naši vatrogasci, prosvjetna organizacija, dramska grupa, koja pomaže i obližnjim mjestima sa svojim nastupima na njihovim pozornicama, pa i naše žene, koje isto uzimaju učešća u svim poduhvatima. Naše su žene možda prve, koje su organizirale zajednički grupni izlet u Plitvice, a namjeravaju da zajednički idu na more, i tako da i one dobe malo odmora, koje su ga najviše i zaslužile. Budite uvjereni, to mi se dopada i time se ponosim. Vas sve iz Buševca mnogo puta spominjem kao uzor napretka i sloge. Ne mogu proći, a da ne spomenem jedan lijepi primjer, koji sam vidio na svoje oči. Na jedno dva mjesta sakupili se susjedi. Netko vozi tačke, netko ima lopadu, neki miješa mort, dodaje ciglu te se pravi temelj za kuću. Sve to rade u slozi i veselju, kao da su negdje u svatovina; a ne na poslu. Natječu se međusobno, tko će lješe i bolje. Ja sam prošao prilično po zemlji otvorenih očiju i vidio sela gdje se, tako reći, natječu tko će biti gori, što kod vas nema i to mi je milo i time se ponosim. Baš zato se i ja i drugi Buševčani rado vraćamo u naš Buševac. Već sada me neki pitaju, premda još nisam ni otišao, da li ću još kada doći? Ja sam obećao da hoću.

Neki dan idem cestom kući i upravo hoće da udari kiša, kad ječna naša snaha stane sa motorom kraj mene i kaže: "Gospon Jurek, sjednite otraga na motor, da Vas na ekspres prebacim kući prije nego zmoknete." Ja pristanem, ali joj velim, da se bojim, da bi opal v grabu. Ona veli, da se ne trebaš niš bojati, i tak van ja sjednem otraga i tak sem se čvrsto držal za nju, jer sem se bojal. Začas mi je i godilo i nisem se niš bojal, samo je bil put jako kratak, a ja bi se rado još vozil i ni me bilo niš strah. Kad smo stali, ja sem joj rekel, da bum još došel v Buševac kad inate tak lepe šofere.

A sad na kraju najljepše pozdravljam sve Buševčane i Buševčice ovdje i v Amerike. Isto tak pozdravljam našeg urednika, koji me je naprosil, da bi nekaj "naškrabal" prije nek bum vmrl drugi put. Posebno lijepo i cifrasto pozdravljam naše urednike i njihove pomagače. - Vaš Jurek -

Josip Kovačević i Stjepan Črnko:

SUSRET SA BRAĆOM KRAMARIĆ

Braća Kramarić su posjetila već ranije stari kraj, te im je ovaj puta dolazak u stari kraj bio još draži. Zbog želje, da svaki naš gost iz Amerike nešto kaže za naš list tj. naše mještane, učinili smo posjet njihovom rođaku Stjepanu Stuparić, kod kojeg su se braća Kramarić smjestila.

Mlađi od braće, viši raštom, Franjo je upravo razgovarao pred putnim vratima sa nekim našim mještanim, kada smo li naišli. Pozdravili smo se i predstavili. Pozvao nas je u dvorište u hladovinu pod lipu, gdje smo sjeli na klupe. Vani je bilo sunčano i toplo, a k tome još i nedelja, te su k nama došli još neki mještani, među kojima i stariji brat Juraj. Neki su zapalili

američke cigare i razgovor je počeo. Franjo, koji je razgovorljiviji, rekao je između ostalog, da je jako aktivan član u radničkim organizacijama, a također i u hrvatskim kulturnim udruženjima. Evo što nam je on ispričao:

-Rođen sam u Buševcu, a s majkom sam otišao u USA 1914. godine. Živim u gradu Aliguippa Pa. Podpredsjednik sam pjevačkog saveza u Americi. Imamo 15 zborova, a od toga 9 aktivnih. Predsjednik sam pjevačke župe Nikola Falor. Mi smo razdijeljeni na Ist i Vest. Na Vestu je župa Mihanović. U mojoj koloniji radi pjevački zbor "Jadran", a imamo i tamburaški zbor od 60 djevojaka i mladića. Pomoć primamo od Hrvatske bratske zajednice. Pjevački zborovi su hrvatski, a imamo članova i drugih narodnosti, i pjeva se naški. Također sam predsjednik HBZ broj 423 u Aliguippa Pa. Imamo 700 članova. Većinom su to stariji ljudi. Tu je i engleski postojeći odsjek sa 250 članova. Zastupnik sam radničke udruge čeličnih radnika u toj koloniji. Prije svoga odlaska u stari kraj zastupao sam 1600 svojih radnika u pregovorima sa poslodavcima za veće plaće. Poslije moga povratka kući, ne dobijemo li novi ugovor, stupili bi u štrajk nas oko 600.000 radnika. Dakle i mi ovdje imamo svoj kulturni, radnički i borbeni život za što bolju budućnost.-

Zatim je gospodin Franjo počeo govoriti o svojim zapažanjima kod nas: - Prije tri godine, kad sam bio u Zagrebu, bilo je u njemu mnogo manje automobila. Ovaj puta me zažudio toliki broj novijih automobila. Primjetio sam, da u Jugoslaviji velik broj mladića i djevojaka ide u zanate i škole. U selu me iznenadila struja. Neki naši Hrvati u Americi govore, da mi povratnici imamo poteškoće u Jugoslaviji sa vlastima. To je laž, jer smo svugdje bili dobro primljeni. Dopalo mi se, što mnogi ljudi žive u visokim kućama - soliterima. Slikao sam iz petog kata krovove kuća da vide Amerikanci TV antene i jugoslavenski standard. Moj brat i ja idemo na more, jer se naš pjevački zbor zove "Jadran" pa me često mladići pitaju, zašto se u pjesmama često pjeva "plavi Jadran". Ja im kažem, da je plav i zato ga želim vidjeti. Idemo u Zadar kod sestre jednog našeg prijatelja. Iduće godine planira Hrvatski pjevački zbor doći u Jugoslaviju. Zadnji puta je na vatrogasnoj zabavi bilo vrlo ugodno i zanimljivo. Zabavljali smo se do jutra, pa smo vidjeli, kako se naši seljani zabavljaju. Tako smo se i mi u Americi zabavljali pred 25 do 30 godina. Ujutro me vatrogasna truba probudila. Trčao sam po fotoaparat, jer sam mislio, da je izbio požar, no to je trubio svinjar, koji je obavještavao trubom, da goni svinje na pašu. To je bilo za mojeg prošlog boravka u Jugoslaviji. - U Zagrebu sam bio na grobu Milke Trnine, operne pjevačice i slikar ga. Poznam se sa Zinkom Kunc Miladinov. -

Na kraju je gospodin Franjo Kranarić obećao, da će za naš Povijesni arhiv poslati knjigu o radu njihovog pjevačkog zbora, koji je štampan na englesk om jeziku.

Red je došao na brata Juraja. On živi u Wheatland Pa. Rođen je u Americi. Sada je već treći puta došao u stari kraj. Privuklo ga naše vino. U šali je rekao: "Ja volim piti i lijepe djevojke ljubiti". U Americi u slobodno vrijeme lovi ribe. Imade svoj čamac i bavi se ribolovom iz sporta, jer ribe uopće ne voli jesti. Juraj ima sina profesora na univerzitetu u Clivelandu, a drugi sin je u Kaliforniji u San Francisku, gdje maskira glumce. Kći mu se udala za Slovaka, te on živi sam.

Poslije ovog razgovora smo se opróstili sa braćom Kranarić u nadi, da ćemo se ponovo uskoro vidjeti i zaželjeli im sve najljepše prilikom boravka u Jugoslaviji i na povratku u Ameriku.

Drago Katulić(Kočev):

RAZGOVOR SA MARIJOM ROBIĆ udata ČURULIĆ

Rastanak sa rodnom grudom težak je svakon, međutim siromaštvo i životne potrebe nisu dozvoljavale, da se ostane u svom svijetu. Bilo je potrebno, da se mnogi otisnu preko oceana u tuđinu, u nepoznat svijet. Takav odlazak u neizvjesnost nije bio lak. Mnogima je bilo teško ostaviti dom i otići u tuđinu. Nakon 40 godina i više svoga boravka u tuđini mnogi su se vratili svome domu. Neizbježiva nostalgija za rodnim krajem dovela je i našu zemljakinju Maru Robić da po drugi put vidi svoje najbliže i svoje mjesto, koje je još kadijete napustila. Kad smo je upitali, kada je otišla u Ameriku, ona je malo zastala i rekla: - Da! Bilo je to poslije Prvog svjetskog rata, tačno prije 44 godine.

Što Vas je navelo da se otputite u tuđinu?

- Čežnja za boljim životom i da pomognem svome domu bili su glavni razlog odlaska.

Kako ste se osjećali u prvim danima?

- Da vam istinu kažem, da me nije bilo stid ljudi iz sela odmah bi se vratila kući, jer u to vrijeme u Americi nije bilo najbolje za radnika. To je bilo vrijeme najveće kapitalističke krize, koju je svijet tada proživljavao.

Da li vam je bilo teško bez doma?

- Naravno da mi je bilo teško, ali što sam mogla.

Vi se već po drugi puta nalazite u domovini, pa nas interesira što Vas posebno vuče u stari kraj?

Prvi put, kad sma došla u Jugoslaviju htjela sam vidjeti svoje selo, svoje rođake i da upoznam svoju domovinu, koju sam napustila kao djevojčica. Uvijek mi je bila želja, da još jednom dođem kući i da malo bolje upoznam domovinu, koju sam sasvim drugačijom zamišljala. Kao djevojčica nisam imala mogućnosti da odem dalje od Zagreba, tako da sam uvijek zamišljala Jugoslaviju ravničastom, međutim kad sam došla na jadransku obalu i obišla cijelu zemlju, slika domovine mi je bila sasvim drugačija. Uvidjela sam, da je Jugoslavija brdovita, a ne ravničasta, kako sam je ja zamišljala.

Da li se osjećaju vidne promjene u selu od vremena, kad ste otišli pa do danas?

- Nakon 40 godina promjene su velike, jer ne samo što su izgrađene mnoge kuće, nego su se i običaji mnogo izmijenili kao i sam način života.

Mnogi kažu, da se u Americi lakše živi, kako Vi to tumačite?

- Za onog, koji radi tamo je lakše, ali nemojte misliti, da i tamo nema siromašnih isto kao i ovdje. Naročiti problem u Americi jeste nezaposlenost, tako da mnogo ljudi ostaje bez posla, a uzdržavati se od ono malo penzije, što se dobije od kapitaliste, je vrlo teško.

Kako se Vi Jugoslaveni zabavljate u Americi?

- Pa postoji u Americi "Dom iseljenika", u kojem se priređuju zabave, tako da smo barem kroz taj ritam starih hrvatskih popijevki vezani uz domovinu.

Na kraju razgovora poželjeli smo našoj gošći sretan put i izrazili nadu, da ćemo se vjerojatno još koji puta vidjeti u našoj sredini.

NIKOLA GAJDEK PO TREĆI PUT U JUGOSLAVIJI

Prilikom njegovog trećeg dolaska postavili smo mu nekoliko pitanja, koja će, nadamo se biti interesantna našim čitaocima:

Kada ste otišli u Ameriku, bilo je prvo pitanje, koje smo postavili našem dragom gostu?

- Nije davno, ali godine su ipak tu. Bilo je to 1934. god. Kako ste se po svom dolasku u Ameriku tamo snašli?

- Za svakog Jugoslavena, a to je važno i za mene, koji sam rođen u Americi, bilo je u početku vrlo teško. Problem se javio u nepoznavanju govora, a isto tako bilo je teško naći posao. Teškoća je svakako bilo dosta. Kad sam našao posao u tvornici, nisam dozvoljavao, da ga ispustim ili da pređem u koju drugu tvornicu, tako da već pućih trideset godina radim u jednoj tvornici.

Kakav je život prosječnog američkog radnika?

- Za onog, koji radi u tvornici ili bilo gdje da je zaposlen, nije loše, da se mnogo zaraditi. Međutim mnogima se dogodi, da ostanu bez posla te za takve nije najbolje. Za te ljude brinu se sindikati tvornica, koji im plaćaju mjesečno izdvjesnu svotu novaca, dok im ponovo ne nađu posao.

Svi mi ovdje u Jugoslaviji smo čuli bilo preko radiovijesti bilo putem štampe, da u Americi postoji rasna segregacija, odnosno netrpeljivost između bijelih i crnih. Da li nam možete nešto opširnije reći o tom problemu?

- Crnci su u Americi potcijenjen narod, iako ih ima oko sedamnaest miliona. Oni nemaju ista prava kao i bijelci. Za njih postoje posebne crnačke škole, kino, kazalište i niz drugih institucija i državnih ustanova. Odnos crnih i bijelih nije svugdje jednak. Dok je na jugu Amerike taj odnos mnogo žešći, dotle na sjeveru crnci uživaju mnoge povlastice isto kao i bijeli.

Vi se već po treći put nalazite u Jugoslaviji. Što vas više ponovo ovamo?

- Teško je odgovoriti nešto određeno, što me zapravo više, ali u prvom redu dolazim u Jugoslaviju, da bolje upoznam i porazgovorim sa našim ljudima.

Kako vam se sviđa u našem mjestu?

- Vrlo mi je lijepo. Mnogo se toga izmijenilo i izgradilo. Dobiva se utisak, da ste mnogo napredovali u posljednjih dvadesetak godina.

Da li namjeravate još koji put ponovo kasnije navratiti u Jugoslaviju?

- Možda još koji put, bude li zdravlja, jer to je najvažnije u životu čovjeka.

Tako je završio i taj kratak razgovor, koji se u biti vodio duže i u širim temama, ali nam je zbog ograničenosti u prostoru to sve navesti.

UREDNIŠTVO je vodilo razgovore i sa ostalim Amerikancima - povratnicima, ali pojedini nisu dozvoljavali odnosno su nam kazali, da bi bilo poželjnije, da ne pišemo o njima, te je tako izstalo još nekoliko veoma interesantnih tema.

UREDNIŠTVO

Ivan Rožić, stud. filoz.:

JOSIP BARTOLIN TRAGIČNO POGINUO U ZAPADNOJ NJEMAČKOJ

Bezbrojne verzije, koje kolaju po našem, a i po nekim okolnim mjestima u vezi tragične pogibije našeg nještana mladog Josipa Bartolin u saobračajnoj nesreći u Zap. Njemačkoj ponukale su me, da napišem detaljno pod kakvim je okolnostima poginuo i da barem donekle pobijem bezbrojne izmišljotine, koje su natale.

Čim je stigao telegram, da je Josip Bartolin nesretno poginuo 19. travnja 1965. već isti dan kolale su dvije verzije. Po jednoj pokojni Joža pao je kao žrtva ustaških zločinaca u Kölnu, a prema drugoj poginuo je u saobračajnoj nesreći sa još nekim prijateljima iz Lomnice, Bučica i Zagreba. Obadviije verzije tako su se čvrsto bile ukorijenile, da je ljude bilo nemoguće razuvjeriti, da se još nešto ne zna, jer je stigao samo jedan telegram, iz kojeg se ništa ne može zaključiti. Prva verzija se čak počela bolje širiti, kad se doznalo da iz spomenutih mjesta nije nitko poginuo. Pri svemu se najmanje obzira imalo prema pokojnikovoj ženi Mariji i obasipalo ju se svim mogućim pretpostavkan. Kad je kasnije stigao telegram, da će lijes sa pokojnikom doći tri dana kasnije, nego što je prvobitno javljeno, svi su postali sigurni, da tu nisu "čista posla". Z dvojna udovica Marija Bartolin nije više znala, što da učini. Odlučila je, da bez obzira na materijalne izdatke ode u Njemačku i vidi, što je na stvari. Nije više znala što da čini i koga da sluša, jer su se već pričale takve priče, kakve ne možemo pročitati ni u najsmionijim X-100 romanima. Došla je stoga k mami i zamolila je, da je prati na tom putu i da joj bude tumač. Kad je društvo žena saznalo za njezinu odluku organiziralo je po mjestu sakupljanje pomoći. Naši su ljudi i ovaj put pokazali svoju slogu i dali joj sumu od preko 200.000.- dinara.

U ponedjeljak smo krenuli. Tog dana smo zatražili i dobili pasoše, ulaznu i tranzitnu vizu i uveče već putovali. Svi su nam izlazili ususret. Na stanici u Achenu nas je dočekao upravnik u Alsdorfu u kojem je živio pokojni Joža i svojim autom prebacio nas u Alsdorf. Tamo su nam ispričali, kako se desila nesreća. Sve one fantastične verzije pale su u vodu. Joža je sa još dvojicom prijatelja, koji su zajedno s njim radili krenuo 18. travnja u Köln, da tamo provedu nedjeljno popodne. Jedan od njih trojice, Zagrepčanin, nije htio tako rano ići kući, već je rekao, da će ostati i vratiti se kasnije vlakom. Tako su autom krenuli s mi naš Joža i vozač Janez Nose, porijeklom Slovenac. Na autoputu, koji povezuje Aachen sa Kölnom desila se nesreća. Tko je krivac u toj nesreći ne može se sa tačnošću utvrditi, jer svaki od vozača, kojima se nije ništa dogodilo, ima svoju verziju. Za nas i nije toliko bitno tko je krivac, jer sudar nije bio snažan. Joža je imao tu nesreću, da su se otvorila vrata automobila i on je ispao iz kola. Pritom je zadobio prijelom lubanje i ključne kosti. Odmah je prevezen u bolnicu, u kojoj je i umro oko dva sata poslije ponoći. Neki ljudi još uvijek žele neku senzaciju i ne vjeruju u mogućnost, da bi se u sudaru otvorila vrata. To se neđutim često dešava i tako je nedavno stradala Mendina sekretarica Slavica Fila, koja je također ispala kroz otvorena vrata automobila. Smrt Josipa Bartolin jako je odjeknula ne samo u Alsdorfu, već skoro među svim našim radnicima u Njemačkoj. Jožini prijatelji su sakupili međusobno novac, kupili vijenac i dali u lokalnoj crkvi služiti nisu za-

dušnicu. Srijesta su poslali telegram, no lijes nisu mogli odmah poslati kao što su namjeravali. Oko prevoznje lijesa iz države u državu postoji niz procedura, jer se mora također izdati niz potvrda sa strane policije, zatim izvršiti neke preglede zbog carine. Kod toga i naš konzulat u Münchenu mora izdati dozvolu za prevoz u Jugoslaviju. Lijes mora biti propisno zatvoren i zaliven, tako da ne postoji nikakva mogućnost zaraze od tijela, koje se raspada. Naravno, da onda ne može biti ni govora o tome, da je lijes bio prazan, kako su to neki mislili, jer bi to bila teška povreda zakona, koju ustvari nije ni moguće učiniti. Još u Alsdorfu su nam skrenuli pažnju, da će proces sigurno kasnije biti održan i da će dugo trajati. Savjetovali su nam, da stvar predamo advokatu Güntheru Stockhausen iz Aachena, koji bi čitavu stvar preuzeo u svoje ruke. Nazvali smo telefonom naše zastupstvo u Mehlemu i pitali njih za savjet. Rekli su nam, da je najbolje, da opunomoćimo advokata, da on preuzme stvar u ruke i da je to sve što možemo obaviti. Tako smo i postupili i Marija je već sutradan mogla zajedno sa lijesom svog pokojnog muža krenuti natrag kući. 30. travnja je 28-godišnji Josip Bartolin bio pokopan. Imao je lijep sprovod, a najtužnija slika je bilo prisustvo njegove dvoje djece, koja još nisu shvatila svoju pravu sudbinu. Nad grobnom je nekoliko riječi o pokojniku rekao Josip Kovačević. Kao svojen bivšen članu sportsko društvo položilo je među brojnim vijencina također svoj vijenac. To je ukratko istina o pogibiji Josipa Bartolin.

IN MEMORIAM

IVAN KOVAČEVIĆ 1887.-1965.

U 78-oj godini života umro je 3.4.1965. god. Ivan Tome Kovačević od gripe, koja je naglo uništila njegov istrošen organizam. Zbog njegovih znatnih zasluga za društveno ekonomski napredak našeg sela, njegovo ime nikada ne će biti zaboravljeno. Živio je u staroj seoskoj zadrugi Kovačevića u kući sa oko 70 ljudi na današnjem gruntenom mjestu Jose Kovačević (Kučkinog). Mladi ljudi nisu mogli doći do zarade ni posla, jer tadašnja austro-ugarska vlast nije gradila u Hrvatskoj tvornice. Ivan je mlad ostao bez oca sa još mlađim bratom Jakopom, kojeg su svećenici školovali za učitelja, te je bio prvi učitelj iz Buševca. Radio je u Požegi, gdje je i mlad umro od upale pluća. Tako je Ivan ostao sam sa majkom, te je u svojoj 16-oj godini života krenuo na rad u Ameriku kao i tisuće naših zemljaka. Sve je tjerala želja za bolji život, kako bi si mogli po povratku iz Amerike doma sagraditi kuće, otplatiti dugove i barem donekle popraviti životni standard. U Americi je radio u Detroitu sa više naših zemljaka. Nakon par godina vratio se sa nešto uštede kući, oženio se, odijelio se od Kovačevićeve zadruge i počeo nov život. Ostao je kratko vrijeme pa je onda 1913 god. pošao i po drugi puta u Ameriku gdje je bio i tokom Prvog svjetskog rata sve do 1920 godine. Pri povratku kući naišao je opet na bijedu, koju je donio svjetski rat a tadašnja veliko-srpska buržoazija u tek formiranoj jugoslavenskoj kraljevini ugnjetavala je naš narod i ništa se u stvari nije promijenilo. No tada je već bilo svijesnih ljudi, koji su se političkim i kulturnim radom na prosvjećivanju naroda i ekonomskom borben za poboljšanje života

našeg čovjeka pokušali oduprijeti zlu. Jedan od osnivača "Nabavno-prodajne zadruge" soj "Seljačke Sloge" u Buševcu bio je Ivan Kovačević te je postao i njezin prvi predsjednik i tu je dužnost vršio besplatno više od deset godina. Ova zadruga je bila među par jačih zadruga te vrste u Hrvatskoj. Ona je zbilja išla za tin, da naš čovjek što jeftinije kupi robu, bez pljačke koju su vršili razni trgovci. Kada je osnovana zadruga nisu svi vjerovali u njezin uspjeh, bojeći se postati članom zadruge tj. potpisati jamstvo. Mnogi su sumnjali u uspjeh ove zadruge. Drugi su čvrsto vjerovali u naše snage, u naše ljude, koji su sa puno srca i nade počeli ovaj rad i iz ničeg stvorili malu trgovinu. Ivan Kovačević bio je među prvima u ovoj akciji. Kao pčela radilica brižljivo je radio i onda kad su se skupljale vreće po selu - jer zadruga nije imala ništa. Ipak je stvoreno nešto. Zadruga je postala takva da je imala svojih članova i daleko izvan Buševca, pa je postala poznata zbog toga u čitavoj okolini. Ona je imala cilj, da našem čovjeku pomogne u gospodarstvu. Organizirano je sabiranje mlijeka i prijevoz u Zagreb, te pravljenje sira itd. Već 1941 god. nabavila je čistilicu za žito (Trijer), zatim samovezačicu, u ono vrijeme pravo čudo, koju su naši ljudi zvali "žetelica", te kosilice i niz drugih strojeva postavši na taj način zadruga, koja je mnogo obećavala. No rad Ivana Kovačević nije bio samo u zadruzi, već je postao predsjednik "Mirovnog vijeća" kod osnovanog "Suda dobrih i poštenih ljudi" u Buševcu, boreći se na taj način, da naš čovjek sam kod kuće riješi svoje probleme, a ne da ga "gule" i globe "fiškali" i sudovi. Bio je i školski odbornik, pa se kao takav zalagao, da naši ljudi ne plaćaju za djecu globe, jer nisu mogla redovito ići u školu. Uzrok tome je bio katkad nedostatak obuće i odjeće. Postao je također član prosvjetne organizacije OSS-e, te je za svoj rad proglašen 1964 god. za počasnog člana OSS-e. U 1960-toj godini Opća poljoprivredna zadruga dodijelila mu je samo diplomu kao priznanje za njegov 11-godišnji bespatan rad. Nažalost, mnoge naše organizacije zaboravile su za njega ne odavši mu priznanje za ono što je učinio. Barem da su mu odar okitili cvijećem i kazali prisutnima, kakav nas je čovjek ostavio zauvijek. Za sav njegov rad i trud kojeg je uložio za dobro našeg sela i naših ljudi.

neka mu je vječna slava!

Filip Kos:

PRIPOVIJESTI IZ LOVAČKE TORBE

(istinite lovačke dogodovštine)

Dogovorili se lovci jedne subote i zakazali lov za iduću nedjelju. Dogovorili su zbornu mjesto na Križajnu pred birtijom u 7 sati ujutro. Ali tog dana došla su samo dvojica od sedam lovca, Vinko Kočov i ja. "A što sada?" pita Vinko i pogleda na sat, a ono već 7 sati prošlo. "Najbolje da odemo sami" predložim ja, a Vinko se time složi. Krenuli mi tako zajedno. Dan je bio zimski, no lijep i sunčan. Krenuli mi kravarskim putem prema dvokanskom mostu. Tu smo stali, dogovorili se kamo ćemo krenuti i dogovorili se da odemo kroz buševsko polje prema Jankičinom grmlju. Tako je i bilo. Vinko je krenuo uz potok Bunu, a ja otprilike stotinu metara iza njega. Nismo prošli ni sto metara, kad najednom ispred mene zec. Brzo skinem pušku, nanišanim i

okinem desni obarač. On zataji. Pritisnem lijevi. Ništa. Puška zatajila na obje cijevi. Zec pojuri prema Vinku. Vinko podigne pušku, prati nišanom zeca i onda pritisne desni obarač. Prasak se razliježe poljen. Pogođeni zec, umjesto da se prevrne, uspravi se na stražnje noge i prednjina se počne univati. Vinko opali i drugi put i zec je ponovo pogođen, ali nije pao već nastavio umivanjem. Vinko poviče: "Što da radim sada?" Viknen mu, da puca opet, ali on ne će već da pucam ja. Uzmem pušku, nanišanim i pritisnem obarač, ali on opet zataji na obje cijevi. Alitada nenadano zec pojuri prema Vinku. Moj Vinko gleda to čudo, puška mu ispala iz ruke, skine kapu s glave te se stade križati i bježati prema meni. Oгледа se Vinko još jednom na zeca, a zec već blizu njega. Od straha Vinko se baci na zemlju, a zec krene prema meni. Meni počela kosa rasti i u isti čas padne mi na pamet, da je danas mlada nedjelja. - Vidim, da se Vinko ne diže. Tko zna, možda je već mrtav. Padnem i ja od straha na zemlju, podignem malo glavu da vidim, hoće li zec k meni, a kad tamo zec svega dva metra ispred mene. Na stražnjim nogama stoji, prednjina se univa. Opazio sam, da je sav u krvi i da nema očiju. Sad sam postao hrabar, vidjevši da je zec pogođen u oči i da ne vidi kamo ide. Skočim hitro na noge i potrčim do kolege Vinka da vidim, je li još živ. Još nisan ni došao do njega, a već mu vičem: "Vinko, jesi li živ? Daj se diži, mi smo pobjedili. Ustani i ne boj se zeca. Slobodno idemo za njim, jer on ne vidi. Pogodio si ga u oči. Hajde da ga ulovimo!" - Vinko se digne, pogleda malo bolje a onda smo u isti tren pojurili za zecom. A zec, iako nije vidio, ali je čuo, pa bjež i bjež prema potoku Bući, skočio u Bunu, a Buna je bila skoro puna vode i zec je nestao u njoj. Stali smoga tražiti, ali uzalud, zec nestao kao da je u crnu zemlju propao. Sad nam je kosa opet počela rasti. Vinko se promijenio u licu, počeo drhtati i u strahu reče: "To nije bez vraća. Hajdemo kući. Više nikad ne ću na mladu nedjelju ići u lov!" I tako smo obojica krenuli kući ovaj puta bez lovine.

Tanja Katulić:

OD HOTELA DO HOTELA I ETO NAS NA PLITVICAMA

25. svibnja 1965. Nedjelja. Sastanak u pet.

Vjerujem, da ste se sjetili tog dana, onih lijepih trenutaka, onih šala, veselja, pjesne i smijeha, koji su bili s nama na putu do Plitvičkih jezera.

OSS-e je omogućio svim nještanima Buševca lijep jednodnevni izlet, da upoznaju ljepotu tih jedinstvenih jezera. Organizacija putovanja je bila veoma dobra, premda su se tu i tamo čuli nezadovoljni glasovi. Za izlet su bila rezervirana dva autobusa, međutim zbog većeg broja putnika a nedovoljno sjedala, prije polaska je izvršeno izvlačenje sjedala po brojevima. Ni tu nije prošlo bez srdžbe i nezadovoljstva.

- O, ja stajati ne ću... Zašto baš ja?... Zar baš ja?... Tu su kotači!... Tu se opet tresu... ljutili su se oni, kojima nije bilo posve pravo. Zbog svega toga na put se krenulo sa zakašnjenjem od dvadesetak minuta. Relativno malo...

Gotovo sve do polaska stanje među putnicima je bilo veoma loše. Pa ipak su se svi smjestili, svi sjede i napokon su svi zadovoljni.

Mislim, da se nikako ne bi smjelo zaboraviti ni na mlade pu-

tnike, kojih je bilo veoma malo, a upravo onoliko koliko je nedostajalo mjesta. Naravno, ustupili su mjesta starijima i sjedili na pomoćnim sjedalima. Ta pomoćna sjedala su bile klupe postavljene po sredini autobusa. Vjerujte, nije bilo baš ugodno, ali ...

Žagor, brbljanje i nezadovoljstvo je trajalo još neko vrijeme, a onda: "Kud god idemo cijeli svijet zabavljamo, jer Buševčani smo mi ..." pjesma, dakako, cijelim putem. Dva autobusa sa veselim putnicima prevaljuju kilometre, a susret s novim krajem u mnogima izaziva oduševljenje.

Stigli smo u Karlovac. Tu je i Korana. Sigurno vam je poznata ta živahna rijeka! Ali ne, ja nisam mislila samo na Koranu. Upravo smo se našli pred jednim lijepim hotelom "Korana". Promašiti ovako nešto zbilja bi bila šteta. Treba se prije malo okrijepiti, a onda ćemo dalje. "Plitvice su još daleko", veselo su odjekivali glasovi. Pola sata odmora prošlo je veoma brzo. Putovanje se nastavlja.

Ni Slunj nije ostao nezapažen. Slapovi Korane, koji su nas pratili tokom putovanja i ovdje su nas dočekali. Naš dolazak je obradovao mnoge mještane Slunja. Naročito zadovoljstvo se moglo vidjeti na licu jedne domaćice, koja je tu prodavala orahe, jer ih je začas nestalo. Ni slastičaru nije bilo žao, što smo se zaustavili pred njegovom prodavaonicom.

Ali vrijeme izmiče i ne smijemo se dugo zadržavati. Na Plitvice smo stigli oko 9 sati. Zaustavili smo se kod Gornjih jezera. Sada slijedi razgledanje jezera, šetnja i odmor. Vožnja čancima ipak je bilo nešto najljepše. 16 sati je došlo veoma brzo i trebalo se vratiti. Iako smo bili dosta umorni, nikome se nije dalo tako brzo otići. Svi su zakašnjavali i time odugovlačili polazak. Tako smo krenuli nešto iza 16 sati. Pjesma ni sada nije nedostajala, kao ni zaustavljanje gotovo pred svakim hotelom i gostionicom. Svaki čas se čuo nečiji glas. - Opet smo jednu promašili. - Čak ni restauracija "Park" u Vel. Gorici nije bila promašena. Mnogi su zbog toga zaustavljanja bili nezadovoljni i ljutili se.

- No, jel' konačno gotovo. Valjda nema više hotela do Buševca. - I srećom toga puta nije ga bilo!

Š K O L S K A R U B R I K A

Dragica Črnko, učenica III. razr.:

IZLET U OZALJ

Ujutro sam rano ustala. Bila sam vesela, jer sam znala da ću ići sa učenicima u Ozalj. Brzo sam se obukla, unila i počela šljajala. Onda me je tata odvezao na željezničku stanicu. Tamo su mnogi učenici očekivali vlak. Vlak je došao natrpan, pa smo morali stajati. Kad smo došli u Zagreb, sišli smo iz vlaka. Za dva sata smo ušli u jedan drugi vlak, koji je vozio prema Karlovcu. U Karlovcu smo ponovo presjedali na vlak za Ozalj. U Ozalju smo posjetili hidrocentralu. Kad smo sve vidjeli, otišli smo u stari grad. Bila je tamo jedna velika stara kuća. Ušli smo tamo u dvorište da je malo razgledamo. Došao je gospodar te kuće i kazao, da ne smijemo tako lupati sa stolicama. Tu smo se odmorili i pomalo zabavili, a zatim krenuli na željezničku stanicu, dočekali vlak i veselo putovali sve do kuće.

Ivica Vinter, uč.VII.razr.:

ŠTAFETA

Ona prolazi svuda
kroz gradove i kroz sela.
Juri preko planina,
juri preko jezera.

Kliču joj mala djeca:
"Leti do druga Tita !"
I pozdrave njenu šalju
nek čitav svijet to čita.

Svuda donosi radost
donosi šum valova
"Živio drug nam Tito !"
To pišu zlatna slova.

Neka živi Dan mladosti !
U svakom se srcu čita
I neka živi rođendan
našeg voljenog Tita !

Zlatica Kos:

MAJČINO ČEDO

Iza seoca pokraj drumu,
obrasla je gusta šuma.
U njoj jedna kuća sama,
koju prekriva crna tama.

Majka suzne oči briše,
svog jedinca nena više.
Nena, nena njenog dara,
žalno plače majka stara.

Iz kućice glas se čuje,
netko žalno oplakuje.
Tu uz slabog čeda svoga,
majka oplakuje sinka svoga.

Tko će jutrom nosit cvijeće,
u očima punim sreće ?
Tko će uveče dok je tama
nježnim glasom zvati mama ?

Mato Detelić:

STARAC I PLUG

O moj pluže, moj stari druže!
Ostaro sam i ja i ti
Ništa od nas više nena
A polje nam - oranica
Neorano drema.

Danas više toga nena
Ja sam star i nemoćan
A ti istrošen i zarđav.
A zanjene kod nas nena
I polje će sve i dalje
Neorano da nam drema.

Dok sam bio ja mlad
A ti nov i blistav
Zemlju smo ljubili
Nas obadva
Ti si je prevrtao
A ja sam je zasijao.

Sinovi mi zemlju ostavili
A tebe su pluže napustili
Za nas dvoje samo jedno ima
Meni grob,
A tebi stara krametina.

Mato Detelić:

NAŠOJ OMLADINI

Nakon borbe teške i krvave,
Mi smo uzorali brazdu,
Na novoj od korova i trnja
Iskrčenoj njivi,
Dvadeset godina dugu.

I na toj novoj njivi
Posijasmo sjene
I niklo je
I raste i klasa
Vidjet ćete
Kakvo će biti zrno.

Možda smo je uzorali plitko
Zbog teškoće - teške brazde
Pogledajte
Ako je plitko, vi je iza nas
Uzorite dublje.

H U M O R

=====

BAREK I MAREK

Dober dan, Marek!

O, kaj si pak tu Barek? Dober dan! Kaj si tak zapuvana i mot te je Jura i denes pojuril? - Je, kak ne, misliš, da budem sat saki dan skakala čez obluk pred Jurekom, to mi se dogodi samo pet put v tjednu. I ti bi bila zapuvana kaj našina, da si došla vuz onaj ured. Znaš kat sem išla čez prelaz zdigla se velika galaña v uredu, zgleдалo je kak da je nekoga vlovilo, i dim se je videl, a ja ... put pod noge.

Zato se i jesi tak zapicala?!

Ja sem bila malo i pod gasom. Sejedno nis ništa vikala, da se nebi skupili naši vatrogasci i otišli gaševat kak su sat nekteru nedelu na Leštant, kat je tulilo pol dan.

Je, to bi moglo potresti samo naš "Polet", teromu je već zgo-relo prvo mesto, jel Barek?

Je, tak je. Znaš Marek, čega sem se preplašila, to je sekre-tarica štela poplašiti kavu, kat je štela zleteti na rešo.

Znaš, kaj sem ti došla reći?

Ne znam, dok mi nebuš povedala.

E, draga žena, na pašu se ide v živice, ali samo s kravami.

Naj toga raći, Barek?!

Je, tak je, tak se sada pripoveda i o tem diskutera. To ti je kak i sam znaš, veliki komad zemle, kukurize nigde nebu, kak ni Lukine trejtače, nebu treba nato ni pastira. Zato si bumo napra-vili lepo štale s tri stene, kakve su i v Vukovine, kan se krave skrivaju pred obadi, a tu bi mogla i de tera ženica podojiti.

Je, Barek, ali nam se budu krave pomrzle v zime.

To se varaš, ako bu baš treba, mi si bumo štalu zatrpali s kukurizinjen. Po zime bumo kak si moreš i sama pregruntati, kra-ve otpremili v naše štalice, valda nano po snegu pasli, to je je-dno drugo, naš spašnik se bu na jesen oral.

To sem si već i nislila kak nisu toga zorali.

Hm, Marek ni to samo tak. Naša komuna nema tak puno kojnov, a ni traktorov da bi mogla tak brzo zorati, a krpa je velika.

Onda kej budu napravili, pejdu ložda v kooperaciju?

Je, draga ženica, to bi bila kooperacija... ali kak... s kim nano valda mi vlekla plug?! Marek, bone bi bilo dobro da žajeño oru vol i traktor, a ne kojni, voli supuno jakši.

Barek, daj ti denes dođi do vola ... nema ih.

To bumo mi, Marek, prepustile našem terencem, oni to budu našli, ako ne prek jednoga, onda prek tri jarka. Bez brige, kad su našli sirnu košaru z suveni siri, tak bi mogli i vole najti.

Znaš kaj ti budem još rekla, Marek? Bila sen na nasovnom sastanku. Bum ti točno rekla, Marek, to je bilo 30-og veljače i pripovedalo se o asfaliranju naše vulice.

A je li bilo puno ljudi na sastanku i je li se bu delalo?

O je bilo je je čak trideset. I reklo se ovak: Asfaltaši nam budu asfaltirali naše vulice čez tri lete, ali saki mesec bu saka hiža morala dati hiladu na mesec. To bi bilo fajn, je li Marek! sada ne bi trebali cipele čistiti dva tjedna, a grabe ne bi tre-bali opće opuščati. To bi trebalo po planu iti pak ovak: najprvo se bi pituniral Doleneć, onda mala vulica, iza toga bi poprav-lali dolensku vulicu, na red bi sada došla malčeva vulica, sledi popravak rožinške vulice... i tak stalno čez tri lete.

A kaj bi dale bilo, Berek ?

E kaj, pogledaj samo cestu od Ferderbera do stanice ... kak šetoflin posle živinara kat otide z tvoje štale.

A kat si se prebudila, Barok, de si se našla?

Našla sem se v kanoju. Ti misliš, da sem to sejnala. Nisen, nisen, lepo si popij crnu kavico pa si po običaju pogledaj v zoc i drugi put mi budeš rekla kakov vic sedi v šalice.

Dobro, dobro, a kaj je bilo dale ?

Cica, Mića - gotova je priča.

Za sada je dosta spomenka. Moram iti da nebi Jurek pak trebal reagirati. Doviđenja, Marek !

Doviđenja, ali ne za dugo.

NA TELEVIZIJI

Kupio Marko televizor. Skupila se obiteljja oko televizora i gleda program. Stari djeda stalno je nosio svoj stolac iz jednog kuta u drugi. Kad je već svina bilo na smetnju, reče mu njegov sin:

Japo, kaj stalno seliš z jednoga mesta na drugo ?

Otac: Kaj ne vidiš, da su mi lače tu na kolene podrapane, a ova dekla z televizora ne stalno gleda.

TAJ LIJEK NE POMAŽE

Prva susjeda: Suseda draga, kaj si pak dala svine cepiti ?

Druga susjeda: Kak svi tak i ja. Vraštvo je vraštvo.

Treća susjeda: Naj biti bedasta. Ja sem svoje lani dala cepiti i sejedno su se potopile v Bune.

V O Z N I R E D

=====

Vlakovi iz Turopolja za Zagreb:

4,43 5,35 6,20 11,42 15,17 17,49 20,14 22,11

Vlakovi iz Zagreba za Turopolje:

6,08 8,25 12,45 13,21 14,36 18,50 20,05 23,33

Autobusi "Slavijetrans-a" Petrinje iz Buševca za Zagreb:

7,03 12,03 14,03 16,03 18,48 (nedeljom samo 16,03)

Autobusi "Slavijetrans-a" Petrinje iz Zagreba za Buševac:

8,00 13,00 16,00 19,45 21,00 (nedeljom samo 19,45)

Autobusi "Auto-poduzeća" Sisak iz Buševca za Zagreb:

5,18 6,38 8,38 10,08 12,38 13,28 15,08 i 17,08

Autobusi "Auto-poduzeća" Sisak iz Zagreba za Buševac:

6,00 7,10 9,30 10,45 12,00 14,30 16,30 18,30 i 20,30

Podvučeni saobraćaju svakodnevno, a nepodvučeni samo radnim danom

Autobusi "ZET-a" iz Buševca za Zagreb:

4,50 6,40 9,05 12,50 14,00 15,45 20,38 i 23,30 radnim danom, a nedeljom 6,00 8,05 13,30 i 15,25

Autobusi "ZET-a" iz Zagreba za Buševac:

4,10 5,48 8,20 11,55 13,00 15,00 19,53 i 22,45 radnim danom, a nedeljom 5,15 7,20 12,45 i 14,40

Ovom prilikom se posebno zahvaljujemo na suradnji, koju nam je pružila Đurđica Kovačević

UREDNIŠTVO

